

Szerkesztőség, kiadó-hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop, — Brassai-utca 10.

Az Uj Kelet telefonjai

Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címezendők. Kéziratokat nem adunk vissza és nem örizhetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Előfizetési árak Romániában

Egész évre ..... 320 lei
Félévre ..... 170 lei
Negyedévre ..... 90 lei
Egy hónapra ..... 30 lei
Ira pályaudvaron le 1 lei 50; banl

V. évfolyam, 43. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. sevát 24.

1922. február 24. Péntek

Blokkok és antantok

Aki figyeli a világeseményeket, aki szeret mögé nézni megtörtént és készülő dolgok kulisszái mögé, érdekes megállapítást tesz. Ezer elvérékszik egymással, a felfogások ezer árnyalata, de alapszabvány véve csak két felfogás áll egymással szemben. Az egyik felfogás mindenben a régi iskola tanításait tartja meg és minden politikával akar érintkezni. A másik felfogás, új iskolát tanult, ez a beteg ügyeket a világgazdaság azonos receptjével óhajtja meggyógyítani. Van aki megalkuszik és közben marad a régi és az új iskola között és a politika talaján építi fel az új gazdasági teóriákat. Hogy szemléltetőben beszéljünk, itt van Amerika, amely praktikus szemmel nézi a dolgokat és a politikai eszközök teljes sűrűdobásával véli megteremteni a felborult és összeomlott dolgok új rendjét és konszolidációját. Nincs nap, hogy ne hallanánk ettől vagy attól az amerikaiaktól, hogy ez így nem lehet tovább, ha Európa folytatja kis politikai mesterkedéseit, ha nem dobja lomtárba a diplomácia eszközeit a keeses lakkeipőtől az otromba dreadnoughtig, ha továbbra is intrikákkal, blokkokkal, antantokkal próbálkozik, ha a gordiusi csomó megoldásra nem talál más szerszámot, mint a kardot, akkor az egész világ sorsa meg van pecsételve, előbb Európa fog elpusztulni, azután Amerika. Amerika ezeket a prédikációkat ma már nem wilsoni kenetességgel és álszentességgel mondja, hanem annak az embernek a rémületével, aki maga is érdekelve van. Ma nekem, holnap neked. Ezért hívta össze Haring a leszerelési konferenciát, ezért cikkeznek és riportoznak az amerikai trószelnökök és államtitkárok európai lapokban ezért hirdeti minden volt amerikai municiógyáros és volt háborusztító a békét, mert ez az egyetlen, amely a világot megállíthatja s a súlyedésből kiemelheti.

Amerikával szemben itt van Európa az ő dohos, régi iskolájával: itt még mindig elsősorban politizálnak a népek. És fájdalom, még mindig a háborúelötti politikát csinálják, azt, amely 1914-hez vezetett. Az iskolamester ma Franciaország. A francia politika legfőbb gondja ma sem más, mint volt akkor, amikor a cári Oroszországgal a szövetséget megkötötte. A francia politika az Eiffel-torony tetejéről figyeli az átszabott európai földabroszt: hol lehet szövetséget kötni és honnan lehet megcsinálni hetedik Edward volt angol király koncepcióját, az úgynevezett bekerítést. Franciaország ma például védelmi és támadó antantot akar Angliával. De Anglia nem hiába van közbül Európa és Amerika között, a közbülső felfogást vallja. Politikából is valamit, a gazdaságból is valamit. Anglia nem akar nagy hadsereget tartani, mert az drága, de az egész hadsereget leszerelni nem fogja. A flottája jórészt is pihenni küldi a dokkokba, vagy eladja ócskavasnak, de az egész flottáját leszerelni nem fogja. Politizálni ő is politizál, de belátja, hogy a gazdasági erők hatalmasabbak, mint a politikaiak, kénytelen belátni, mert Napoleon háborúja óta nem volt Angliában anyai munkanélküli, mint ma van.

Minél beljebb kerülünk Európába, minél távolabb esik valamely ország

Amerikától, annál erőtlenebb, annál talajtalanebb az amerikai felfogás. Keleten a politika dominál. Szövetségek, blokkok és antantok jönnek létre és senki sem gondol, hogy csak a legfrissebbet említsük. Hoover amerikai államtitkár szavaira, aki azt mondja, hogy mesterséges barrikádokat emelnek, amelyek megnehezítik a nemzetközi kereskedelmet és megállítják a gyógyulási folyamatot. Orosz-török szövetség, lengyel-román-francia szövetség, nagyantant-kisantant, szerb-görög-román antant: megannyi új politikai szövetség, amely csak emeli az új barrikádokat, de nem rombolja le a régieket. Tegnap Varsóban tárgyaltak, tegnapelőtt Prágában, holnap Bukarestben, holnapután Belgrádban: egyetlenegy he-

lyen sem fogták meg gyökerénél a dolgokat, csak tetézték a régi bajt. Hallgatjuk az ősz Pasiesot, aki a sokat szenvedett szerb népről beszél s a békés fejlődést emlegeti és látunk magunk előtt egy véres homloku népet, de nem látjuk a békés fejlődés lehetőségeit. Am kössenek szövetségeket, ám hozzanak össze blokkokat, létesítsenek antantokat, de csak azért, hogy a legnélkülözhetlenebb ezrekig csökkentésük le a hadseregek százezeit, a legmulhatatlannabb milliókra redukálják a hadikiadások súlyos milliárdjait. Egyébre az ilyen blokkok és antantok nem valók. Ha pedig ez megtörtént már, vonuljanak vissza a diplomaták és vegyék át a szót a közgazdászok, minél hamarabb.

Versengenek

az erdélyi nemzeti párt megnyeréséért

[Az Uj Kelet tudóstíjából.]

A választások megkezdéséig már csak egy hét van hátra. A pártok között a harc egyre hevesebbé válik és a vidéken elvégzett munka után a pártok központi vezetőségei Bukarestben is mindent elkövetnek, hogy az új parlamentben minél nagyobb erővel léphessenek fel a kormányval szemben. Ezt a célt szolgálja elsősorban az az akció, amely egységes ellenzéki frontot akar létrehozni. Az ellenzéki blokkról már tegnap jelentettük, hogy a tárgyalások a legintenzívebben megindultak.

A zöld asztalok mellett, a klubok tanácskozó termeiben és a politikusok dolgozószobáiban a harc elsősorban az erdélyi nemzeti párt megnyerése érdekében folyik. A király minden körülmények között ragaszkodik az erdélyiek részvételéhez az ország kormányzásában és egyre sürgeti Bratianunál régebbi utasítás végrehajtását, hogy kormányát az erdélyiekkel egészítse ki. A liberálisok többrendbeli kísérlete, hogy Maniukát együttműködésre megnyerjék, eredménytelen maradt. Mosoiu tábornok misz-sziója meghiusult és nem sok reményre jogosít Constantinescu miniszter közreműködése sem, aki most folytat tárgyalásokat a nemzeti párttal. A liberálisok áldozatoktól sem riadnak vissza és egyre több engedményt ajánlanak, mert tudják, az erdélyiek nélkül nem fognak kormányozhatni. A választási küzdelemben eddig előfordult atrocitások és visszaélések a legfeszültebbé tették a viszonyt a kormány és a nemzeti párt között és ellenzéki körökben biztosra veszik hogy

a megegyezés nem jöhet létre.

A kormány és a nemzeti párt között különösen azok a leplezések mérgeztették el a viszonyt, amelyeket a „Viitorul“ Vajda Sándor és Maniu Gyula diszkreditálására között hasábon keresztül.

A „Viitorul“ Vajda párisi tartózkodásával kapcsolatban azt írja, hogy Vajda Párisban egy fogházviselt vállalkozóval, szerződést kötött huszmillió lei cipő szállítására az erdélyi szükségek fedezésére. A „Viitorul“ arra is célzást tesz, hogy erre a szerződésre Vajdának azért volt szüksége, mert elfogyott a pénze és máshonnan nem sikerült kölcsönt

kapnia. A liberális lap ebből azt a következtetést vonja le, hogy

Vajda elveszítette minden jogát erkölcsös parlamenti párt vezetésére.

Tudja ezt Take Jonescu és Jorga Miklós is, akik az ellentéteket a maguk javára igyekeznek kihasználni. A liberálisok és a demokrata blokk között így heves versengés indult meg a nemzeti párt megnyeréséért. Jorga terve, hogy a demokrata blokkot egységes ellenzéki szövetséggé szélesítse ki, egyre többet foglalkoztatja az ellenzéki pártvezéreket. Közismert az a szívélyes baráti viszony, amely Jorga professzor még a háboru előtti nemzeti harcok idejéből az erdélyi politikusokhoz fűzi és közismert az a nagy befolyás is, melyet Jorga az erdélyi nemzeti párt irányítására kifejt. Az egyetlen regábeli politikus, akiben az erdélyiek feltétlenül megbiznak, kétségtelenül Jorga és így nagyon valószínű, hogy a tárgyalások hamarosan eredményre vezetnek. Nemesak koalícióról, de fuzióról is beszélnek, amely esetben Jorga vezetése alatt hatalmas ellenzéki párt alakulna, amely mindenkor alkalmas lenne az uralom átvételére.

Kormányképes ellenzéki párt,

ez ma Jorga jelszava és minden jel arra vall, hogy a parlament megnyitásakor Jorga, Take Jonescu és Maniu egységes és kormányképes pártjával valóban szembe is kerül a liberális kormány.

Tárgyalások folytak abban az irány-bay, hogy a nagy ellenzéki párt részére a parasztpártot is megnyerjék, de ez aligha sikerül. A parasztpárt nagyszámu mandátumot vár és programjának egyetlen pontját sem hajlandó a „kormányképes“ jelzőért feláldozni. Mihalache, Lupu és Stere több eredményt remélnek állhatatos és kiméletlen ellenzéki munkától és ezért az egységes ellenzéki pártban semmi körülmények között nem lépnek be. Kijelentették azonban a caranisták vezetői, hogy a kiszélesített demokrata blokkot kívülről a legteljesebb támogatásban részesítik.

Az olasz válság

Róma, febr. 23. A király tegnap kihallgatáson fogadta De Nicolát, aki nem vállalta a kormányalakítást és a királynak Orlandót ajánlotta. Utána Giolitti, majd Pakta volt miniszter jelentek meg a király előtt.

Litvánia alkotmánya a zsidó kisebbségért

A litvániai zsidó nemzeti tanács ülése — Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség távirata

[Az Uj Kelet tudóstíjából.]

Az oroszországi utódállamok közül Litvánia az első, amely a nemzetiségi kérdés elintézését nemcsak ígéri, hanem megcsinálja. Dr. Solowejsik, a litván nemzeti tanács egyik vezető embere az utolsó hónapokig tagja volt a kormány-nak, mint a „zsidó ügyek“ minisztere és épolyan sullyal birt, mint bármelyik más resszortminiszter. Nemrégiben azonban — mint az Uj Kelet már annak idején megírta — a kormányban jobbfelé való eltoldódásokat okozott a reakciós propaganda, amely a birtokos parasztság részéről indult meg. Dr. Solowejsik lemondott állásáról és minden munkáját és idejét egyetlen munkának szenteli, annak, hogy a litván zsidóság, mint nemzeti kisebbség nemcsak a kormányban jusson szerephez, hanem az alkotmányban is.

A litván sejm (parlament) alkotmányjogi bizottsága mostanában tárgyalja a kisebbségi határozmányokat, de a bizottság kebelében is érvényesíteni látszanak bizonyos reakciós törekvések. A bizottság többsége — amelyhez a szociáldemokraták is tartoznak, — elhatározta, hogy a szociális jóléti munkát elvonja a nemzetiségek hatásköréből és beutalja a kormány hatásköréhez. Ez a zsidó ügy határozott sérelme. A zsidóságnak ugyanis aránytalanul nagy szerepe van a jóléti akciók körül és ha ezt kivonják a zsidóság nemzeti szervezeteinek hozzászólása alól, megtörténhetik, hogy zsidó pénzeket a zsidóság ellenségei járnak jól zsidó szükkölködők rovására.

Egy másik sérelme a zsidóságnak, hogy az alkotmányjogi bizottság javaslata szerint csak azok a kisebbségek tarthatnak számot a kormányzatban való képviselőre, amelyek az össznépség számának tíz százalékát tudják felmutatni. Solowejsik, a bizottságban a kisebbségi ügyek előadója, rámutatott arra, hogy a nemzetiségek jogai teljesen függetlenek a törzsnemzetiségek arányszámától és egy percentuális megállapítás a nemzetiségi béke felborulására vezethet.

Zsidó körökben az alkotmányjogi bizottság ügyeit élénken tárgyalják. Ha az alkotmányozó törvényhozás a zsidó nemzetiséget is a kisebbségek közé veszi, akkor Litvánia az első ország a világon, amely a zsidó nemzetiséget nemcsak papiroson ismeri el, hanem hatalmi tényezővé avatja az államban. A zsidóság mostanában gyűl össze, hogy e kérdés fölött tanácskozzon és állásfoglalását határozottabban körvonalazza. A litvániai zsidó nemzeti tanácsban előreláthatólag az „Achduth“ negyven, a „Ceire Cion“ huszonöt-huszonhét, a cionisták és mizrachisták huszonöt, a zsidó munkáspártok tíz, a demokraták pedig hat taggal lesznek képviselve.

Külön fognak egyes kereskedők és iparos csoportok választani. A képviselők száma százhusz lesz. A litvániai zsidó nemzeti tanács ülésére meghívták az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség képviselőt is. A nehéz közlekedésügyi viszonyok miatt azonban a szövetség lemondott a képviseltetéséről, hanem táviratban üdvözölte a zsidóság litvániai parlamentjét.

A távirat szövege a következő:

Zsidó Nemzeti Tanács
Kowno, Litvánia.
Munkátok en köszöntjük és kormány, amelyekben a kor nemzetiség alkotmányában is a megköszönéseket fesszül. szöveggel figyeljük.

Sámuel fő kormányzó A Keren Hajjeszódért

Az Uj Kelet tudósítójától

Jeruzsálem, február 19. Sir Herbert Sámuel levelet intézett dr. Uriel Bencionhoz, a Keren Hajjeszód direktoriumának egyik tagjához, aki a Keren Hajjeszód ügyében Indiában és Mezopotámiában járt, majd eljött Palesztinába. A kormányzó levele így hangzik:

Igen tisztelt dr. Bencion!

Szívvel köszöntöm Önt Irákban és Indiában elért nagy sikerei alkalmából. Palesztina gazdasági fejlődésének lehetőségeitől függ, hogy zsidó bevándorlók milyen számban és milyen időben szivároghassanak az országba. Ezuttal legfontosabbnak azokat az eszközöket tartom, amelyek az újjáépítés céljait fogják szolgálni. A palesztinai nemzeti otthon fontos tényezőjének tartom a kulturát is, de erre is csak akkor kerülhet sor, ha megfelelő pénzeszközök állnak rendelkezésre. Ha az egész világ zsidó népessége késznek nyilatkozik az anyagi áldozatok előteremtésére, meg vagyok győződve, hogy akkor Palesztina zsidó lakosságának erélye és energiája és azoké is, akik bevándorolnak, olyan Palesztinát teremtenek, amelyre mindnyájan büszkeséggel fogunk tekinteni. Olyan lesz ez az ország, amelyben minden nemzetiség boldogulni fog, a zsidóság pedig szabadságának birtokában ki fogja fejleszteni azokat a tulajdonságokat, melyeknek multban való nagyságát köszönheti. Igaz tisztelettel

Herbert Sámuel

Mihali Tivadar lesz az import-exportörök egyesületének elnöke. A kormány legutóbbi rendelete értelmében kiviteli és behozatali engedélyeket csak szövetkezetek és egyesületek kapnak. Ez a rendelet szükségessé tette az import-exporttal foglalkozó kereskedők és vállalatok szervezkedését, amely ország-szerte már megindult. A moldovai, bukovinai és beszarabiai importörök egyesületeit már megalakították és most Erdélyben is folynak az előkészületek az érdekeltek megszervezésére. Kolozsváron előkészítő bizottság alakult, amely az alakuló közgyűlésre a meghívókat egész Erdélybe és a Bánátba már széjjelküldötte. Az alakuló közgyűlést vasárnap, február 26-án délelőtt 11 órakor tartják meg Kolozsváron, az S. Iltu és Tarsa import-export cég helyiségében, Unió-utca 3. I. emeleten. — A szervezőbizottság tegnap felkereste Mihali Tivadart, az egységesítő bizottság elnökét, akinek az alakuló egyesület elnökségét ajánlotta fel. Mihali miniszter az elnöki tisztet elfogadta, bejelentette, hogy az alakuló ülésen megjelenik és biztosította a küldöttséget legmesszebbmenő támogatásáról. Ez alkalommal kijelentette Mihali, hogy Erdély gazdasági érdekeit minden pártpolitikai szempont mellőzésével tartja szem előtt és az alája rendelt hatóságoknál sem tűri meg ilyen befolyások érvényesülését.

— A litvánok kölcsönt kérnek az amerikai zsidóktól. Washingtonból jelentik: Litvánia itteni követe, Wladimir Karnekis érintkezésbe lépett az Amerikában élő litván származású zsidókkal, akiket felkér, hogy támogassák a litván kormányt egy amerikai kölcsön felvétele ügyében. A zsidók kiváló zsidó pénzemberekből bizottságot alakítottak, akik megígérték a litván követ támogatását.

Lloyd George és Poincaré

szombaton találkoznak Calaisban

A tárgyalások magánjellegűek lesznek. Benes békítő szerepe. Angol-francia pénzügyi tanácskozások. Németek a londoni nemzetközi pénzkonzorcium alakításán. Görög-bolgár és görög-török ellenségeskedések

Párisból ma a következő érdekes távirat érkezett: Tizenöt napja, hogy a génuai konferencia ügyében a francia kormány jegyzékét intézetti az angol kormányhoz, de válasz mindmáig még nem érkezett. Az angol kormány hozzászólása francia politikai körökben kinos meglepetést keltett. Londoni jelentések szerint a helyzet nem ilyen feszült. Poincaré és lord Harding párisi angol nagykövet között az utóbbi napokban tanácskozások kezdődtek, amelyek eredményel jártak és

az angol-francia ellentétek teljesen elsimultak.

A tanácskozások eredménye Párisban nagyon jó benyomást keltett. Anglia állítólag elismeri Franciaország követeléseinek jogosságát. A sajtó a hirt örömmel regisztrálja és annak a reményének ad kifejezést, hogy a két állam egységesen fog fellépni a londoni és génuai konferencián. Az ellentétek elsimítása körül nagy szerepe volt Benes cseh-szlovák külügyminiszternek. A „Matin” közli, hogy Benes londoni tartózkodása alatt meggyőzte Lloyd Georget arról, hogy a velencei konferencia és a békeszerződések megvalósíthatatlansága ügyében felhozott francia érvelés nem lehet visszautasítási. A konferenciát el kell halasztani. Benes ma Poincaréval beszámolt londoni impresszióiról. A cseh miniszterelnök meg van róla győződve, hogy

Franciaország és Anglia között a jóviszony megmarad,

sőt még fokozódni fog, hiszen a két országnak közös érdekei vannak. Londoni hivatalos körökből azt jelentik, hogy Lloyd George és Poincaré a közeli napokban találkozni fog, a találkozás színhelye azonban nem Páris lesz. Páris hivatalosan megerősíti ezt a hírt. A tárgyalások csak néhány óráig fognak tartani és magánjellegűek lesznek. Minden valószínűség szerint már szombaton fog megtörténni a két államfő találkozója Calaisban. Az angol-francia politika pénzügyi téren is keresi az érintkezést.

Morne angol és Dellasterie francia pénzügyminiszter a héten Párisban találkozik egymással.

Fontos megbeszélést fognak folytatni. Nem lehetetlen, hogy ez a találkozás összefüggésben van a német kártérítés kérdésével. Berlini távirat jelenti, hogy a német kormány meghívót kapott a londoni nemzetközi pénzkonzorcium alakuló gyűlésére. A meghívás folytán Bergmann államtitkár több szakértővel Londonba utazik. A német kormány ma kapta kézhez azt a francia jegyzékét, amelyben Poincaré kormánya közli, hogy Olaszország a génuai konferencia elhalasztását kérte. A jegyzékben a francia kormány felsorolja az okokat, amelyek az elhalasztást szükségessé teszik.

A keleti kérdés kezd újra aktuális lenni. Az ellenségeskedések görög-török és görög-bolgár oldalon újra kiújultak. A görög-bolgár incidensről a görög sajtóiroda ma azt jelenti Athénből, hogy

a határt nagyszámú bolgár komitációs banda átlépte és a vasutat több kilométeren megromogatta.

A görög határőrök a csapatokat kiűzték az országból. A görög kormány felszólította a szófiai meghatalmazott miniszterét, hogy a bolgár kormánytól jelentse be tiltakozását az esemény miatt. A görög sajtóiroda jelentése szerint a görögök és törökök Kiopre-Isarnál összetűzték. A görögök a támadásokat visszaverték.

Nagyon érdekes az a londoni hír, amely azt jelenti, hogy az angol kormány megtagadta a Görögországnak nyújtandó hitelt. Indok:

Anglia nem adhat pénzt arra, hogy Keleten tovább folyjanak a vérengzések.

Ezzel megdől a francia vád, amely a görög haditények mögött Anglia kezét látja. Konstantinápolyból jelentik, hogy az angorai nemzetgyűlés elfogadta az új katonai arzenál fellépésére vonatkozó javaslatot. Az arzenált Oroszország segítségével építik fel. Ugylátszik nem igaz az a hír, amely francia-török titkos szerződésről vélt tudni s amely azt jelentette, hogy Anglia oroszellenes szövetségi szerződést írt alá. A tény az és ezt már tegnap cikkünkben is megírtuk, hogy Kemal pasának Szovjetországgal állanak szerződéses viszonyban, mert az oroszok segítették őket eddigi harcukban is. Görögország szeretné ellensúlyosni az orosz-török szövetséget. Mint Athénből telegrafálják, a görög kormány Ara Vontuhos egyetemi tanárt különleges küldetéssel Pétervárra küldte. Nem valószínű, hogy Görögország követe Pétervárról Moszkvába is ellátogat. Az európai politika kezdi észrevenni Oroszországot és igyekszik szövetkezni vele.

Junius előtt nem lesz magyar választás

Budapest, február 23. Az ellenzék szabadságvédő irodája holnap tartja első ülését. Ez alkalommal foglalkozni fognak a pécsi terrortal is. A régi függetlenségi párt eddig 60 kerületben állított fel jelöltet. A párt régi tagjai és szervezetei egymásután jelentkeznek. A párt választási harcát Balla Aladár és Abraham Dezső vezetik. Azon hírekkel szemben, hogy a választásokat közelebről megtartják, hivatalos helyről jelentik, hogy a választások megtartására junius előtt aligha kerül a sor. A kormány választójogi rendelete bizonyos mértékben honorálni fogja az ellenzék kívánásait. Hír szerint azonban a vidéken elejtik a titkosságot.

A választási visszaélések ellen

Vaitoianu belügyminiszter rendelete és Metes prefektus nyilatkozata

Az Uj Kelet tudósítójától

Mai bukaresti távirat szerint Vaitoianu belügyminiszter táviratot intézett az összes prefektusokhoz, amelyben szigorúan utasítja őket, hogy vessenek véget minden erőszakosságoknak és gondoskodjanak a rend fenntartásáról. A prefektusokat felhatalmazza, hogy erre a célra minden rendelkezésükre álló eszközt felhasználjanak. A belügyminiszter átirata felsorolja azokat az incidenseket is, amelyek eddig előfordultak és azt a meggyőződést fejezi ki, hogy a hatóságok nem tanúsítottak megfelelő erélyt és elmulasztották a rend érdekében közbelépni.

— Ha a vidéki hatóságok bármely vezetője, — írja a belügyminiszter — azt hinné, hogy ezek az atrocitások és visszaélések megfelelőnek és amennyiben újabb kötelességmulasztásokról szerzett tudomást, a vétkeket ellen a legszigorúbban fogok eljárni.

A választási visszaélésekről tegnap Metes Péter kolozsvári prefektus is nyilatkozott és megfogalmazta az atrocitásokról elterjedt túlzott híreket.

— Egy rendelet felmagyarázása következtében — mondotta a prefektus — dr. Socol Aurél programbeszédét Szászfenesen nem tarthatta meg a csendőrség közbelépése miatt a kitűzött időben, de azonnal intézkedtem, hogy az ügyet korrigálják. Az összes pártok propagandájának teljesén szabad téri biztosítottam: közbelépni csak abban az esetben fognak, ha törvényellenes igazságokkal meg akarják bolygatni a falvak csendes népét.

A leszerelési ankét

Páris, február 23. A leszerelési albizottság befejezte munkálatait. Benini előterjesztett egy javaslatot a statisztikai ankétra vonatkozólag. A magánosok által előállított fegyverekre vonatkozólag az a vélemény alakult ki, hogy ebben az ügyben a saintgermaini békeszerződés idevonatkozó megállapodásait tekintik teljesítőnek. Erre vonatkozólag Jouliaux francia delegátus javaslatot is nyújtott be, amelyet Jankovics román delegátus is támogatott.

Az utódállamok konferenciája

Róma, február 23. Az utódállamok konferenciája tegnap ülést tartott Imperali einökléte alatt, aki üdvözölte a megjelenteket és azon reményének adott kifejezést, hogy a konferencia egy kiváló megoldást fog találni, mely egyúttal kielégítő is lesz. Junius óta elegendő idő volt, hogy a napirenden szereplő kérdéseket tanulmányozzák.

ÉKSZERESZTEK

étük és kirakatalványok mindenféle cikk részére nagy választékban érkeztek az

„ARGENTA”

óra, ékszer és alpaccaáru nagykereskedéséhez, Cluj, Strada Filipescu (Óvár) Szentlélek-utca 129/1

Utazó bőrönd és táskák

legjobb minőségben kapható
Farmati bőröndösnél
Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 16.

Ha izléses

nyomtatványt akar, kérjen árajánlatot az

UJ KELET

nyomdájától

Cluj, (Kolozsvár) Str. Baron J. Pop (Brassai-utca) 10. sz. Telefon 879.

A m Caille a p Szervezk lentábor.

Páris, február 23. A francia kormány javaslatára érte jobboldali körökben csak Poincarékat nyújtottan kifogást mond. Ez francia politikai körökben, a radikálisok (Socialisták), Cailleux. A francia kormány vezére alatt a Bloque pártjainak konföderációja és defetizmus ellenében végül a Cailleux-szervezet végtelenségig az egész pacifizmus ellen.

Ma azonban a franciaországi próbálkozásának nem lesz más irányzatának, hanem az az a jellegű baloldali szervezkedésben minden Genuát iránylatok már bázis politikai körökben mindenesetre lelt történni. Néhány, hogy az ország egysége Bloque Nationalizmus irányzatú lesz. Ezidőzt a polgári baloldaltól kezdve elterjedt Nagy feltűnést keltő mozgásban az a egy rejtélyes körökben Hosszas és ideg a sajtó és a mert a „Figaro”-carré politikai úszvesztitene el. Különböző kompromisszumok fenyegetőzött derülne, hogy a donváltozásának volna. A rejtélyes kiderült, mint tulajdonképpen szenátor és paraszentelt a „Figaro” hírek is vannak titokban tárgyaló delegátusok iránt feladata volna sztráskázását készíteni.

A nemzeti bizottsággal kísérelnek hitt Cailleux-jelét. A Poincaré távoli békekötésért a liberális körök szimpontáiban.

— Ramsay Macdonald. Ramsay Macdonald munkaszervező mos és fogadására megzsidó munkásság Macdonald hosszú munkásokkal és é vándorlás és a be helyzetéről. A közmunkáknál elhelyesen látogató meglátogatta az utókat és a munkaszervező kijelentette, zsidó munkásság ujszerű és elit a az európai országok Azt hiszi, hogy a való munkálkodás fogja az országban beosztást és kereset Macdonald kijelent bejárja majd az egmánya a zsidó tapasztalatairól az tesz majd jelentést.

**Asztási
sek ellen
ügyminiszter
Metes pre-
latkozata**

**Asztási
sek ellen
ügyminiszter
Metes pre-
latkozata**
tudósítójától
távirat szerint Vaj-
szter táviratot inté-
ktusokhoz, amely-
tásítja őket, hogy
nden erőszakosság-
ljanak a rend fen-
ktusokat felhatal-
a célra minden-
ló eszközt felhasz-
gyminiszter átirata
z incidenseket is,
fordultak és azt a
zi ki, hogy a ható-
sitottak megfelelő
ztották a rend ér-
si hatóságok bár-
írja a belügymi-
né, hogy ezek az
zaélések megfelel-
tencióinak, téved-
en újabb köteles-
szerzett tudomást,
a legszigorubbán

zaélésekről tegnap
lozsvári prefektus
megafolta az atro-
tulzott híreket.
et főmegnyarazása
mondotta a prefek-
túrél programbeszé-
nem tarthatta meg a
pése miatt a kitűzött
intézkedtem, hogy
k. Az összes pártok
teljesen szabad tét
lépni csak abban az
törvényellenes igaz-
lák bolygatni a fal-

lési ankét

A leszerelési albi-
nkálatait. Benini elő-
atot a statisztikai an-
A magánosok által
vonatkozólag az a
hogy ebben az ügy-
bekerzésű ide-
adásait tekintik teljesi-
natkozólag Jouliaux
aslatot is nyújtott be,
mán delegátus is tá-

**államok
enciája**

23. Az utódállamok
ülést tartott Imperali
dvözötte a megjelen-
yének adott kifejezést,
egy kivézető megol-
együttal kielégítő is
endő idő volt, hogy
6 kérdéseket tanul-

RÉSZEK

traktátványok
k részére nagy
érkeztek az

ENTR

és alpaccáru
séhez, Cluj,
escu (Óvár)
lek-utca 1290

nd és táska
égben kapható
bröndösnél
ndulái (Unió-u.) 16.

**A meghurcolt
Cailleux visszatér
a politikához**

**Szervekedik Poincaré el-
lentábor. A „Figaro“ irányt
változtat**

Az Uj Kelet tudósítójától

Páris, febr. 20. A Poincaré kor-
mányjavaslatával a francia politika el-
erte jobboldali határhelyzetét. Az inga-
men csak visszafelé fordulhat, ha
Poincarénak és a „német szívacs kö-
nyörtelen kifacsaróinak“ politikája eső-
dőt mond. Ez a felismerés vezeti a
francia politika liberális tradícióinak
özött, a radikálisokat („Partie Radical-
Socialiste“), kiknek szellemi vezetője
Cailleux. A francia polgári radikális-
mus e vezéralakját sikerült a háboru
alatt a Blocque National imperialista
partjainak kompromittálni. A pacifizmus
és defetizmus miatt perbefogott és el-
helt Cailleux nemesak személyében
szenvetde végig a martiriumot, elitélte-
tésével az egész francia liberálismus és
pacifizmus ítéletét mondották ki.

Ma azonban olyan a politikai hely-
zet Franciaországban, hogy Poincaré
próbálkozásának megüsnülése után
nem lesz más kivézető út, mint Cailleux
irányzatának rehabilitálása. Erre vállal-
nak azok a jelek is, melyek a kamara
polgári baloldalának tömörülésében és
szervezkedésében állanak. Egyelőre
minden Genuától függ. De a baloldali
aranyalok már készülődnek a nagyszab-
basu politikai akcióra. Az első lépés-
nek mindenesetre a saját területén kel-
lett történnie. Meg kell ugyanis állapí-
tani, hogy az egész mai francia újság-
írás egységesen tömörül a háborus
Blocque National pártjai köré. A liberá-
lizmus irányzata teljesen megbénultnak
látszik. Ezidőszent egyetlen lapja van
a polgári baloldalnak, a színvonal szem-
pontjából rendkívül magasan álló, de
névessé elterjedt „L'Ere Nouvelle“.
Nagy feltűnést keltett tehát a nyilvá-
nosságban az a hír, hogy a „Figaro“-t
egy rejtélyes konzorcium vásárolta meg.
Hosszas és ideges találgatás indult meg
a sajtó és a publikum körében,
mert a „Figaro“ megvásárlásával Poin-
caré politikai uszálya egy jelentős támaszt
veszítene el. Maga a szerkesztőség
különböző kommunikékben lemondással
fenyegetődzött arra az esetre, ha ki-
derülne, hogy a részvénytöbbség tulaj-
donváltozásának politikai kihatásai is
volnának. A rejtély csak lassan kezd
oszladozni a vételi ügylet körül. Már
kiderült, mint jelentettük, hogy a
tulajdonképeni vásárló Coty, radikális
szentelt a „Figaro“ megszerzésére. Oly
hírek is vannak forgalomban, hogy
titokban tárgyal egy új szerkesztőség
delegálása iránt is, melynek kétségtelen
feladata volna Cailleux új politikai
sírasszállását publicisztikailag elő-
készíteni.

A nemzeti blokk körében fokozódó
idegességgel kísérik a közéletben halott-
nak hitt Cailleux feltámadásának e
jeleit. A Poincaré-féle örök háboru a
távli békekötések kikerülhetetlenségét
érzi a liberális irányzat újjászületésé-
nek szimptomáiban.

**Ramsay Macdonald Palesztiná-
ban.** Jeruzsálemből jelentik: James
Ramsay Macdonald, az ismert angol
munkásvezér mostanában érkezett ide
és fogadására megjelentek az egyesült
zsidó munkásszervezetek képviselői.
Macdonald hosszabban tanácskozott a
munkásokkal és érdeklődött a zsidó be-
vándorlás és a bevándorolt munkásság
helyzetéről. A mezőgazdasági és a
köz munkáknál elhelyezett zsidókat sze-
mélyesen látogatta meg. Macdonald
me látogatta azután a chalucothono-
kat és a munkásbankot is. A munkás-
vezér kijelentette, hogy a palesztinai
zsidó munkásság szervezkedése egészen
újszerű és elít a metódustól, amelyet
az európai országok munkássága követ.
Azt hiszi, hogy a szövetségi alapon
való munkálkodás zökkenés nélkül
fogja az országban az igazságos munka-
beosztást és kereseti biztonságot elérni.
Macdonald kijelentette továbbá, hogy
bejárja majd az egész országot, tanul-
mányozza a zsidó gyarmatügyet és
tapasztalatairól az angol munkásságnak
tesz majd jelentést.

**A kisanant
előkonferenciája Bukarestben
Március 5-én lesz a belgrádi összejövétel**

Az Uj Kelet tudósítójától

Bukarest, febr. 22. Az „Adeverul“
írja, hogy Bratianu miniszterelnök és
Pasies ma folytatták tanácskozásuk-
kat. Később a külügyminiszterek is
résztvettek a tanácskozásokon. A lap
szerint eleinte csak a két államot
érdeklő dolgok képezték a vita tárgyát,
később azonban a cseh és lengyel
meghatalmazott miniszterek is meg-
hívást kaptak és ezután már a genuai
konferenciáról folytak a tanácskozá-
sok. Bár a lengyel és a cseh minisz-
tereknek nincs felhatalmazásuk tárg-
yalásokra — írja az „Adeverul“ —
mégis a tanácskozás a belgrádi kis-
antant-konferencia előértekezletének
nevezhető.

A tanácskozások minden bizony-
nyal a kisanantnak a genuai kon-
ferencián való egységes fellépését
fogják eredményezni.

A „Lupta“ írja: A Pasies és Bra-
tianu közötti tanácskozásokon elha-

tározták a kisanant technikai bizott-
sági, hogy a genuai konferenciával
kaposolatos teendőket megbeszéljék.

A „Dimineata“ jelentése szerint a
kisanantant képviselőinek bukaresti
értekezlete tegnap befejezést nyert:
A csehszlovák és a lengyel delegátu-
sok a határozatot táviratilag közölték
kormányaukkal. Sándor szerb király
ma látogatást tett Bratianu minisz-
terelnöknél. Bratianu miniszterelnök
ma vacsorát ad a vendégminiszterek
tisztelőtére, amelyen a szerb király
kiséretén kívül a bukaresti jugoszláv
követe is jelen lesz.

Bécs, február 23. (Rador.) A „Neue
Presse“ Benas azon nyilatkozatával
foglalkozva, mely szerint Ausztria
nemsokára belép a kisanantba, azt
hiszi hogy ezek csak egy magánem-
ber véleményei. Hivatalos helyről
ugyanis állandóan azt hangoztatják,
hogy Ausztria nem is gondol a kis-
antantba belépésre.

Pollák Paiszich-Hersch

tizenöt hold földje

**Agrárreform Máramarosban. Egy zsidó földmives kálváriája
A négyezerholdas nagybirtokot meghagyják, a tizenöt holdas
kisbirtokot elveszik**

Az Uj Kelet tudósítójától

Ez az eset, melyet a sok közl-
most a széles nyilvánosság ítélőszéke
elő bocsátunk önmagáért beszél.
Tartózkodni fogunk attól, hogy bár-
minmü véleménynyilvánítással kom-
mentáljuk a megtörténteket. Mert
vannak esetek, amikor az égbekiáltó
igazságtalanságnak, jogtalanságnak,
törvénykiájtásának, hivatalos hatal-
mal való visszaelésnek és ember-
telen gonoszságnak teljes szemér-
metlenségét csak elhomályosítja a
hozzáfűzött elitőlő vélemény. De az
illetékes hatóságok figyelmét föl-
hívjuk erre az esetre. Mert még min-
dig bízunk igazságérzetükben. És
mert nem akarjuk hinni, hogy egész
Nagyromániában nem volna fórum,
mely könyörtelen ököllel tud le-
csapni az apró kiskirályok életéről
önkényeskedésére. Az eset, melyet
száraz történelmi sorrendben tár-
nak az illetékes tényező és a közvé-
lemény elé a következő:

1919 évben, a katonai megszállás
és forrongások idejében, Erdély kül-
lönöző helyein ugynevezett földosztó
bizottságok alakultak. Ezek a föld-
osztó bizottságok minden törvényes
alap nélkül, teljesen önkényesen te-
vődtek össze. Csak természetes, hogy
jaj volt annak a gazdának, aki ezek-
nek a törvénytelen földosztóknak
bármi okból nem tetszett. Könör-
tlenül elvették a fölsoztották birto-
kát, még ha csak néhány holdról is
volt szó, még akkor is, ha közvet-
len szomszédságában ezerholdas bir-
tokok terültek el, melyeket csudá-
latos módon teljesen érintetlenül
hagyott a földosztók nemes buz-
galma.

Ez történt meg a Máramaros me-
gyében fekvő Szarvaszó (Saraso) köz-
ségben is. Paiszich Hersch 1917 év-
ben harmincegy és fél hold földet,
vásárolt Pavel Mihály földmivestől.
A megvásárolt földek Máramarosszi-
gettől hat kilométernyire fekszenek.
Pollák Paiszich Herschnek tizenkét
tagból álló családja van, nyolc fia és
három leánya. Ó maga egész csalá-
djával együtt már előzőleg is ki-
zárólag a földmivelésből élt. Az
1917-ben megvásárolt földet is saját
maga és családja dolgozta meg. Il-
letve, hogy csak felerészben. Mert
a harmincegy és fél holdból csak
tizenöt hold volt tényleg az övé. A
birtok másik fele, tizenhat hold Ab-
rahám Salamon tulajdona volt, aki
szintén maga mivelte a földet.
Mindezekre az adatokra vonatkozó-
lag a hivatalos hatósági bizonyítvá-

nyok előttünk fekszenek.

1919 évben, közvetlenül a román
hadsereg bevonulása után Márama-
ros megyében is megalakult az ugy-
nevezett földosztó bizottság. 1919 év-
ben Mihali Gábor volt Máramaros
szubprefektusa, később a liberális éra
alatt prefektus lett. Mihali Péter, az
öccse, semleges liberális programmal
képviselőjelölt. A főszozgabiró Jurca
Vasile volt. Jelenleg is az. Mindhár-
man nagybirtokosok. Mihali Gábor-
nak és Mihali Péternek együttesen
4—6 ezer holdnyi birtoka, Jurca Va-
sile főszozgabirónak pedig 3—4 ezer
hold birtoka van ugyancsak Mára-
marossziget határában. Az ugyneve-
zett agrárbizottság kiszállt Márama-
rossziget határába. Első ténykedése
az volt, hogy a földosztásra váró pa-
rasztokat ráusította Pollák Paiszich
Hersch kis földeskéjére.

— Vegyétek el a zsidó földjét!
— ezek voltak a sokezer holdas
nagyurak szavai a parasztokhoz. A
parasztok megcsóválják fejüket. Mit
csinálnak ők a szegény zsidó ron-
gyos 15 vagy 31 holdjával? Ki is
tört belőlük a méltatlankodás.

— Nem domnule, inkább a te
négyezer holdadnak csak a felét,
mint Pollák Paiszich Hersch birtokát
egészben!

De a főszozgabiró nem azért fő-
szozgabiró, hogy akarata ne teljesül-
jön: A maga négyezer holdas bir-
toka, valamint a Mihaliak hatezer
holdja érintetlen maradt, de a zsidó
harmincegy holdját elvették kény-
szerberletbe.

A kényszerberletről semmiféle
hivatalos végzést, vagy bármilyen
írást Pollák Peiszich Hersch nem
kapott. Nem is kaphatott, mert a
földosztás teljesen önkényes tény-
kedés volt.

A kényszerberletit uton elvett
földjéért, a szántók után holdanként
és évenként harminc leit, kaszálók
után holdanként és évenként 20 leit
kap a zsidó. Az évi bérösszeg ösz-
szesen 560 lei, mondd és irdd öt-
százhatvan lei. Évi ötszázhatvan
leiből kell megélnie 1919 év óta
Pollák Peiszich Herschnek tizenegy-
tagu családjával. Szegényes kisbir-
tokát elvették, de az ezerholdas urak
földje érintetlenül maradt.

Pollák Peiszich Hersch sohasem
foglalkozott mással mint földmive-
léssel. Boltja, koresmája sohase volt
és földjét saját maga és családja
szántotta-vetette. Az ezt bizonyító
hatósági bizonyítványok szintén elő-

tünk vannak. Pollák Peiszich Hersch
1919 év óta végig instanciázott min-
den fórumot és minden hivatalt, hogy
vissza kaphassa jogtalanul elvett
földjét. Máramarosszigetről Kolozs-
várra jött, Kolozsvárról Bukarestbe
utasították, Bukarestből vissza Má-
ramarosszigetre, Máramarosszigeten
pedig a mindenható ezerholdas fő-
szozgabiró ur és a nemkevésbé min-
denható és ezerholdas liberális párti
exponensek, Mihali Gábor prefektus
és Mihali Péter liberális párti kép-
viselő jelölt azzal a biztatással fo-
gadták, hogy, ha nem nyugszik na-
gyon hamar megkaphatja azt, hogy
kiutasítják Nagyrománia területéről.
Pollák Paiszich Hersch ugyan Erdé-
lyben született, mindig is itt lakott
és Máramarosban egyhuzamban már
tizenkilenc éve lakik, de úgy látszik
mindez nem mérvadó. Az egyedül
mérvadó ugylátszik az, hogy Pollák
Peiszich Herschnek hívják.

Pollák Paiszich Hersch és tizen-
egy tagból álló munkás családjá még
mindig hiába várják, hogy igazságos
ügyüket elintézzék. Az ügyre vonat-
kozó összes hivatalos iratok előttünk
feküsznek és bizonyítják az elmon-
dottak valóságát. Az ügyet a nagy
nyilvánosság ítélőszéke elé tártuk.
És fölhívjuk rá az illetékes hatósá-
gok figyelmét. Tudni akarjuk, hogy
van-e még jog és törvény Nagy-
romániában. Mi hisszük hogy van.

Sötétség

A hold sápadtan nézett rá és ő visz-
szanézett. Nem látták egymást, pedig
minden este találkoztak. Két halott vi-
lág: az egyik csüggedten és nyugtalan-
ul fénylett, a másik méla volt és sötét,
mint a kiégett kohó. Ha a hold meg-
fogyatkozott, összébszorultak a ráncok
az arcán. Ha a hold fénye elaludt a
végtelen messzeségben, kialudt a vi-
lágosság homlokáról. Két bolygó, sötét
világ volt: a hold és ő.

Ezen az estén, — komor volt és
álmotlan, — nem hullott le a sápadt
eső az égről. A két kihalt mederben
sötéten égett a benrekedt örök éjszaka.
A nagy végtelen alatt szorongva kial-
tozott az élet után. Az élet lármázott,
dobolt és trombitált: a hangok sejtjel-
mes képeket hordoztak sötét éjszakába
borított tudata alá.

Másszor biztosan haladt át az utca
forgatagán. Ha a hold nyugtalan arcát
feléje fordította. Most messze járt a
hold a végtelen alatt, most egyedül
volt ő. Most sötétebb volt minden a
sötétségénél.

Megsejtett. Reszkető karját nyujtotta
felém.

— Vezessen át, uram!
Velem jött tovább.
— Istennem, ha láthatnék. Ha jeg-
alább egy szemem lenne, egy szemem,
amely látná a világosságot és a sötét-
séget. Látná a rohanó kocsikat és a
siető embereket. Látná a holdat.

A két kiégett kohó az ég felé kül-
dötte sóvár vágyát.

— Szemidegeim még épek. Ha ele-
ven szemet ültetnének szemgödörbe
és a szem idegei összeforrnának szem-
gödör idegeivel, látni tudnék, uram.
De ki ajándékozta el az egyik ép szem-
tét? Azért, hogy én lássak!

Hörgő vágyak étek benne.

— Látni szeretnék, uram.

Látni akart. Megfogtam a kezét és
egészséges szemem egészséges idegei
megcsókolták a kihalt medrek, sötét
éjszakáját. És az élő szem sóváran
izente át a sötét partokra:

— Én is látni szeretnék, uram!
(S. L.)

IFJU KELET

! zsidó ifjusági folyóirat megjelenik e héten !

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Gal. Regele Ferdinand Nr. 48.

HIREK

— **A lakáshivatal ügye.** A lakáshivatal főnöki állását még mindig nem töltötték be. A belügyi főigazgatóság elhatározására a lakbérleti bizottság és a lakáshivatal továbbra is fennmaradnak és mindegyik saját hatáskörében intézi az ügyeket. Rekvirálási joga csak a tisztviselők lakásügyeit intéző lakáshivatalnak van. Az új szabályzat holnapután fog Tanasescu belügyi államtitkár approbálásával megjelenni. Az új lakásfőnök személyében megállapodás nem történt. Meglehet, hogy a lakáshivatal és a lakásbizottság hatásköri függetlensége megtartásával olyan személyiséget fognak a lakáshivatal élére kinevezni, aki egyúttal vezetője lesz a bizottságnak is.

— **Az amerikai bevándorlás felfüggesztése.** Washingtonból jelentik: A bevándorlási bizottság tudvaleg az Európából való bevándorlás felfüggesztését javasolta. A bevándorlás tilalma, kiszivárgott hírek szerint, egy esztendőre szól. A bizottság különben meghallgatta Mr. Lous Marshall véleményét is, aki a zsidóság érdekében tiltakozott a felfüggesztő rendelkezés ellen. A bizottság tagjai, így Baker a kaliforniai képviselő és maga Mr. Johnson a bizottság elnöke is biztosították a zsidóság képviselőit, hogy egyelőre még nem döntöttek ebben az ügyben és meglehet, hogy a tilalom mindössze néhány hónapra fog szorítkozni. Ezzel szemben az antiszemita körökben biztosra veszik, hogy a javaslat át fog menni a kongresszuson és egy évi tartamra mindenféle bevándorlás tilos lesz.

— **Milyen kormányt akarsz?** Bukaresti munkatársunk jelenti: A „Viitorul”-ban, a liberálisok hivatalos lapjában egy kis közlemény jelent meg, ezzel a címmel: Kire akarsz szavazni? A „Viitorul” ebben a cikkében nem adott tanácsokat, csak a következőket írta: Ha olyan kormányt akarsz, amely a bolsevizmust Oroszországból átplántálja Romániába, akkor szavazz a parasztpártra. Ha olyan kormányt akarsz, hogy ellopja az állam pénzét és kiszedje az utolsó vasat is a zsebedből, akkor szavazz a néppártra. Ha rendet akarsz, akkor szavazz a liberálisokra. Több kérdést nem ad fel, mert több lehetőséget nem ismer a „Viitorul”.

— **Invázió az ausztriai nyaralók ellen.** Bécsből jelentik: Az emberek még prembundában dideregnek, de Ausztriában máris megkezdődött a hajsz a nyaralók után. A saintgermaini békeszerződés bár jól elbánt Ausztriával, mégis meghagyott néhány szép furdóhelyet, ahol a téli tözsdézés fardalmaitól megtört síberek eltölthetnek egy kellemes nyarat. A külföldiek jó valutájuk segítségével már most igyekeznek lefoglalni Bädenben, Semmeringen, Tírol és Karinthia hegyei tövében és tavainak partján a legszebb szobákat. Sok külföldi, főleg csehek, románok, magyarok és jugoszlávok számítanak az ausztriai nyaralásra. Az előrelátó szálloda, penzió és lakástulajdonosok azonban nem hajlandók árakat mondani, mert nem tudják, hogy néhány hónap múlva miképpen fog állni az osztrák korona. A sanatóriumok épen a minap egyeztek meg abban, hogy az árakhoz Magyarország polgárai 26 százalék, Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia polgárai pedig 50 százalék, a nyugati országok polgárai 100 százalék pótdíjat tartoznak fizetni. Érdekes, hogy az ausztriaiak legnagyobb része a nyugat-magyarországi területeken szándékozik nyaralni. A nyugatmagyarországi helységek és falvak ugyan rendkívül egyszerűen, sőt primitíven vannak berendezve, de az osztrákok végre ehető ételmelet akarnak és lehetőleg — szerény árakat.

— **Bányásztrájk Franciaországban.** Párisból jelentik: Franciaországban bányásztrájk fenyeget. Ugyanis a kamara bányászati bizottsága javaslatot készített, mely szerint a nyolc órai munkaidő 9-re, illetve 10 órára is kibővíthető. A munkások erre kijelentették, hogy ha a kormány elfogadja a javaslatot, azonnal sztrájkba lépnek.

— **Gampe Lajos meghalt.** Aradról jelentik: Mint ismeretes, Gampe Lajos hadnagy, akit a kolozsvári és nagyváradai hadbírók két ízben halálra ítélt, de a kicserélési akció folytán Magyarországra került, a napokban visszakerült Romániába. A rettenetes havazások miatt eltévesztette az utat és egy tanyán keresett menedéket. Itt vette észre, hogy az óriási hidegben mindkét lába megfagyott. Elfölötti elkeseredésében szívenlőtte magát. A lövés azonban célt tévesztett és Gampe Lajost halálos sérüléssel vitték be az aradi közpórházba. Napokon keresztül élet-halál között lebegett, míg most — mint jelentik — belehalt a sérülésébe. Érdekes, hogy néhány nap előtt a nagyváradai ügyészségen megjelent egy fiatal leány, aki előadta, hogy Gampe szerelmes volt bele és ezért szökött vissza a határon, nem pedig kémkedési céllal. Leveleket is mutatott, amelyekben Gampe azt írja, hogy rövid időn belül visszatér Erdélybe, mert nem bír már távol lenni tőle. Visszatér — írja — még akkor is, ha a halálos ítéletet végrehajtják rajta. A tragikus véget ért fiatal ember temetését illetően még nem történt intézkedés.

— **Meghiúsult összeesküvés Tokióban.** Tokióból jelentik: A rendőrség nagy összeesküvést fedezett fel, amelynek célja a tokiói nagy állami löszergár felrobbantása volt. A munkásszervezetek vezetőségének több tagját, valamint tizenöt gyári munkást letartottattak.

— **Megismétlik a sómér-ünnepélyt.** Február 27-én este pontosan nyolc órakor a Tarbut sóméresapatai közkövetőre megismétlik a multikori előadást, mely városzerte a legnagyobb elismerést váltotta ki. Az estélyen, mely a Haggibbor klubhelyiségében (str. Avram Jancu — volt Petőfi-utca 18) lesz, ismét előadják Újvári Péter szimbólikus egyfelvonásosát, a Rügyfakadást és Havas József kedves cserkészdarabját. Jegy ára tíz lei.

— **A petersdorfi incidens.** Párisból jelentik: A nagykövetek tanácsa tudomásul vette a petersdorfi incidens megvizsgálására kiküldött francia delegátusak jelentését. Mindaddig azonban, amíg Oppelnből a jogügyi bizottság nem küldi meg jelentését érdemleges határozatot nem hoznak az ügyben.

— **Csehszlovákia védekezik a vérhaj ellen.** Prágából jelentik: A csehszlovák kormány hathatós rendelkezésekkel igyekszik gátat vetni a lakosságot testileg és lelkiileg megnyomorító, feltűnően elterjedt nemi betegségeknek. A közegészségügyi miniszter a nemi betegségek leküzdésére vonatkozólag törvényjavaslatot terjesztett a nemzetgyűlés elé. A törvényjavaslat szerint mindenki, aki fertőző nemi betegségben szenved, köteles magát orvossal kezelletni. A hatóság oly személyt, aki életmódja, vagy az orvosi előírások elhanyagolása folytán betegségét más személyekre átviheti, a fertőző tünetek begyógyulásáig gyógyintézetbe szállíthatja. Az orvos köteles a beteget a fertőzés és az esetleges házasságkötés veszedelemére figyelmeztetni. A hivatalos titok az egész vonalon érvényben marad. Az iparszerű prostitúció sem bírói, sem közigazgatási úton nem büntethető és a prostitúció rendőri és közigazgatási felügyeletét megszüntetik. A nyilvános házakat a javaslat meg akarja szüntetni és azok létesítőit és fenntartóit, mint kerítőket fogják megbüntetni. A prostitúáltak számára menhelyeket fognak felállítani. A javaslat szerint büntetendő az, aki más személyt a fertőzés veszélyébe hoz. Még súlyosabb annak a büntetése, aki ezt tudatosan cselekszi, mert az illető súlyos testi sértésért bünhődik. Kihágást követ el az is, aki 16 évnél fiatalabb személyt prostitúcióra bír.

— **A kaposváriak bosszúja Bethlen udvariasságáért.** Budapestről jelentik: Egy kaposvári küldöttség jelent meg tegnap Kállai pénzügyminiszternél és felajánlotta kormányparti programmal a kerületet, amit Kállai el is fogadott. A küldöttség ezután Bethlennel akart tisztelni, aki azonban nem fogadta őket azzal a kifogással, hogy sok a dolga. A megsértődött küldöttség ezután visszavonta Kállai jelölését és a Rassay-párt valamelyik tagját fogják jelölni.

— **A második világegyetem-konferencia.** Berlinből jelentik: A karlsbadi zsidó világegyetem-konferencia végrehajtó bizottsága mostanában tartotta itt közös megbeszéléseit, amelyeken egyebek között elhatározták, hogy egybehívják a második világegyetem-konferenciát is és pedig már a nyári hónapokban. Ezen az összejövetelen elsősorban szervezeti kérdéseket vitatnak majd meg.

— **Ezra és korá.** Ez a címe annak a kulturtörténeti tanulmánynak, melyet Zwi Ellner dr. fog előadni az „Ivria” szombat este hét órakor tartandó összejövetelen. A felolvasást a str. General Berthelot (volt Eötvös-utca) 8 sz. alatti ortodox zsidó iskolában tartják meg.

— **Kis ajándékok tartják fenn a barátságot.** E régi német közmondást alkalmazzák most tréfásan a párisi lapok az ajándékokra, amit a francia kormány adott a japánoknak. A japán trónörökös párisi látogatását mostanában viszonzotta Joffre marsall, aki feleségével, leányával és kísérettel Tokióba érkezett. A japán kormány nagyon szívesen fogadta a marsallt és hozzátartozóit. Bucuzásakor a marsall a japánoknak ajándékozta a „Montcalin” nevű cirkálóit. A cirkáló azonban a japán hajóhadnak nem lesz nagy nyeresége. A „Montcalin” huszonkét esztendő és két évvel ezelőtt javították ki. Az utóbbi időben leginkább parázdszerepe volt, a marsallt és kíséretét is ez a cirkáló vitte Japánba.

— **Amerikai tőke a Dunán.** Az amerikai sajtó hónapokkal ezelőtt sokat foglalkozott a Duna folyamával, mint kereskedelmi utal, mint Európa nagy transport-medencéjével. A „Chicago Tribune” annak idején azt írta, hogy az amerikai Billing-esoport raktárházakat fog építeni Budapesten, Odesszában és Galacban. Ugyanez a lap közölte azt is, hogy egy nagy amerikai tőkésoport dunai hajózási társaságot akar alapítani. Ezeket a híreket azóta se nem erősítették meg, se nem cáfolták meg. Az amerikai magyar sajtó most élénkebben kezd foglalkozni a Duna-kérdéssel és az amerikai magyar „Népszava” vállalkozásra iparkodik serkenteni az amerikai tőkét a Dunán. A lap rámutat arra, hogy a Duna immár egészen angol befolyás alá került, holott az amerikai tőkének nagy kilátásai lehetnek nemcsak a Dunán, hanem Magyarországon, hanem a Balkánon is. A „Népszava” amellett agít, hogy a csehszlovák, jugoszláv, román dunai érdekeltségek mellett az amerikai tőke teremtse meg az amerikai magyar dunai érdekeltséget.

— **Egy magyar festő öngyilkos lett a nyomor miatt.** Budapestről jelentik: Margittay Tihamér ismert festőművész a nyomor miatt öngyilkosságot kísérelt meg. Állapota nem veszélyes. A szerencsétlen festő néhány hónapon belül felgyógyul.

A cseh valuta emelkedése folytán olcsóbb lett az élelmiszer. Pozsonyból jelentik: Az országos népelelmezési hivatal most kiadott kimutatása szerint a gabona huszonöt, a zsír harminc, a rizs ötven, a textiltűk tíz és a cipőárak árai husz százalékkal esőkentek a csehszlovák piacon.

— **Nem adnak több tojáskivitel engedélyt.** Bukarestből jelentik: Az ipar- és kereskedelemügyi miniszter elhatározta, hogy semilyen körülmények között sem ad több tojáskivitel engedélyt. A többi élelmiszerekre vonatkozólag csak azoknak kivitelét engedik meg, melyekben a belföldön nagy fölöslegek állnak rendelkezésre.

— **Halálózás.** Schwartz Salamon 74 éves korában f. hó 20-án Zilahon elhunyt. A megboldogultban Schwartz Jakab a kolozsvári íz. ort. hitközség volt elnöke Schwartz Ignácz vállalkozó, Schwartz Márton és Sándor édesapjukat gyászolják.

* **Haggibbor teadélután.** Február 26-án vasárnap délután tartja a Haggibbor Str. Avram Jancu 18. szám alatti klubhelyiségében a rigalmi bizottság által igen gondosan összeállított műsor teadélutánját. Műsor után este 9 óráig tánc lesz.

* **Illusztrált Hagada.** Az Uj Kelet nyomdájának héber osztályában megjelent egy csinos kivitelű illusztrált Hagada. Minthogy egy legújabb kormányrendelet értelmében külföldről semmiféle héber nyomtatványt egyelőre behozni nem lehet, ajánlatos ha a viszonteladók mielőbb igyekeznek megfelelő példányt megrendelni az illusztrált Hagadából. Ötszáz példány rendelésénél egy darab ára 1-25 lei, ezernél több példány rendelésénél cégnomással 1-15 lei. Megrendelések az Uj Kelet kiadóhivatalában eszközölhetők.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. A. Facsád. A visszaemlékezés távolról sem akart személyes lenni a multak pedagógia hiányosságairól. Az ilyenfajta sajtóhajtásnak nincs semmi értelme. Úres sánjak — írja valahol Mandole — csak visszahívják a galut szürke nyomosságát. Az emlékek tartalma a jövő szempontjából fontos. Ha tudunk okólni rajtuk, akkor pozitív értéket jelentenek, ha nem tudunk, tegyük sóhaj nélkül lomtárba.

A haladás elől a zsidóság nem zárkózott el soha. Ha a fejlődés rovására korszerűségeit begubóztatta magát, akkor ezt is azért tette, mert népi karakterét és nemzeti különvalóságát feltette új, mindent fölkaparáramlatoztató. Történelmünk, amely a széjel-szörödottség óta inkább a szellemiekben, mint a politikai tekintetben való haladás vagy visszafelépülés vonalát mutatja, elég beszédesen tárja föl előttünk a tényt, hogy a zsidóság mindig bekapcsolódott a progressióba. Ezt ön is helyesen vette észre, amikor megírta, hogy megfogadta apja csak a nyolcvanas években tanított jiddisül, később mint a felvidéken általában, a Biblia-fordításban átért a német nyelvre. Bizonyos korszak tehát szükség szerűen követelte őit a fejletlenebb oktatást. Azt nem firtatom, vajjon a pofozást is követelte. Lehet, hogy az akkori gyerekek önértékének nem értett meg a testi fenytékek, ma semmi körülmények között nem alkalmazható.

Meglehet, hogy a szigorúság kissé színezett. Kegyelettel gondoltam rá. (sz. l.)

L. J. Csikszereda. Mantuirea, Bukarest, Jiddische Zeitung, Maramarossziget. Ostjiddische Zeitung, Cernauti, Der Jid, Chisinau, Hasmona, Bukarest, Sch. E. Sibiu. Közvetlen befolyásunk az „Uj Kelet” szerkesztésére nincs, a költeményt tehát elintézés céljából nekik adtuk át.

M. B. Nagyenyed. Sem belga, sem francia hajógyőnlökség nincsen. A létező ügynlökségek ezek: Holland—Amerikanische, Calea Grivitei 193. Embrikos (Byron Steamship Cie) Str. Academie 1. American Near East and Black See Cie, Calea Victoriei 110. E társaságok hajójárait az Uj Kelet rendszeresen közli.

Dr. S. és K. Nagysomkut és B. J. Szentanna. A hírt, amelyet az „Argus” nyomán közöltünk, később ugylátszik megváltozott intézkedések következtében, cáfoltak. Meglehet azonban, hogy az Osztrák-Magyar Bank felszámolása idején sorát ejtik és a be nem váltott és leblolygzott koronák véglegesen elintéztettek.

H. M. Naszód. A rossz nyelveknek ezutal nincs egészen igazuk. Ez az egyetlen dolog, amiről nem mi, hanem a Szaru és Csonitáru Gyár részvénytársaság Cluj, fog felvilágosítást adni.

R. J. Alsóvalkó. Nincs rendelet, amely bármilyen célra nagyobbterjedelmű földet adna. Ipari célokra is legfeljebb hat-tíz hold terjedelmű belsőséget engedélyeznek. Ugyanannyit, mint a falusi földműveltségnyelnek.

L. J. Targul-Mures. Van főbabinatási hivatal és vannak cionista szervezetek is. Az előbbi címe: Office de Rabbim, Tokió.

R. J. Oradea-Mare. A kívánt kéziratot ma a kiadóhivatal utján címére postára adtuk.

A bécsi divat saison-ujdonságai megérkeztek

Női divat különlegességek nagy választékban, szolid árak, finom anyagok 1267

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza CLUJ, PIATA UNIRII No. 12.

Allandó nagy raktár pamutszövőfonalakban

Szövőcérna, nyers és fehérített 8—32 sz. Mulfonál fehérített ..... 3—10 sz. Haldwaterfonál, nyers és fehérített ..... 6—32 sz.

Grohmann-féle fekete és piros szövőfonalak, festett szövőcérnák, matringos és gombolyagos kötőpamutfonalak

„Viktoria” Váltóüzlet és kereskedelmi rt. Timisoara, IV. Str. Brătianu 8. Telefon 97. Sürgőnyclm: Victoriabank.

A könyv

Bak I. M. Az Uj

Páris, febr.

Jiikai köröket kat foglalkoztat megtaílt levele már. Marx egy retes, nem a s nem a gazdas kényszerűségek forradalmiságát. kább az ideális lott, tanításait nem vette tulsá melye az ember dalmság, az ac len akarat meg

A cári ochrtása alkalmával hány levelelől bizony a rendit petropavlovski megpuhult és a gett.

Ezeket írta „Nagyon ké hagyj itt ebben Ember vagyok, tettem egyebet, gyot akartam, t de ezért ezt a s lem meg.”

Ebben a lev atyanak” nevezti házotti joga igaz írja a forradalm igéneki légszerit tudja, hogy terv

„Egy szemé — esábitó és es kerültem olyan lem, a kemény nált. Elhíheded volt az én atgon mindig volt bent ből. Elvesztetten hogy felséges u jának nevezzem de olyan, aki fá

Bakunin azut meire apellál és a szláv népeket téneti hivatásra.

„Nyugateurógi — halódik. A r ének a történel angol, francia és ha valóságga va nem tudnak tar

Nesume

Irta: Fico

A bérház ál felebrédt, ajtócs gyermeksírás: a telen zenéje má hatatlan hangsz ház templomos ber összetalálko borosan most késő kávéházból a lány rózsaszín illatosan és kac tavaszi köszönt tudja milyen m zeledtek egymás boldogan megtó mélyült a szem megvert a hol álomba szépült egymás mellett.

— Nesume ujongón a fiu é tépett szalmazsá és bolondos-fur könnyei és rész a mosoly. Ilyennek ál m mint a hajnal hold. A két szer szágutakon csavó bolt volt olyan, Es a szája: har — Nesume! vizek partjain retlek ...

Este ébre Nesume... Jaj az álomhiváshoz mét. De azután

A könyörgő forradalmár

Bakunin levelei
I. Miklós cárhoz

Az Uj Kelet tudósítójától

Páris, febr. 14. Tudományos és politikai köröket mostanában feltűnő sokat foglalkoztatja Bakuninnak néhány megtalált levele. A nagy hírű forradalmár, Marx egykori barátja, mint ismeretes, nem a szociális fejlődésben és nem a gazdasági életben mutatkozó kényszerűségek megismeréséből táplálta forradalmiságát. Bakunin rendszere inkább az ideális anarchoizmus felé hajlott, tanításait a szocialista tudomány nem vette tulságosan komolyan, de személye az emberek tudatában a forradalmiság, az acélos jellem, a törhetetlen akarat megtestesülése volt.

A cári csehura levéltárának átkutatása alkalmával I. Miklós-hoz írott néhány levelel azonban kiderült, hogy bizony a rendíthetetlen forradalmár a petropavlovski várbörtön cellájában megpuhult és a cár kegyelméért esengett.

Ezeket írta Bakunin a cárnak: „Nagyon kérek Felsőleges uram, ne hagyj itt ebben a toronyban elpusztulni. Ember vagyok, olyan, mint Te és nem tettem egyebet, mint hogy akartam. Nagyon akartam, talán nagyot is tévedtem, de ezért ezt a szenvedést nem érdemeltem meg.”

Ebben a levélben a cárt „jóságos atyának” nevezi, akinek istentől felruházott joga igazságot osztogatni. Azt is írja a forradalmár, hogy meggyőződött legnek légszerűségéről és most már tudja, hogy tervei erkölcselvények voltak.

Egy személyben — írja Bakunin — esélő és esábitott voltam. Sokszor kerültem olyan helyzetbe, amely belőlem, a kemény jellemből sarlatánt csinált. Elhibetted felsőleges uram, ez nem volt az én átgondolt akaratom, valami mindig volt bennem a Don Quichotéből. Elvesztettem arra való jogomat, hogy felsőleges uram hűségese alattvalójának neveztem magam. Bűnös vagyok, de olyan, aki fájlalja multját.”

Bakunin azután a cár nemzeti érzelmére apellál és megírja, miként lehetne a szláv népeket egyesíteni nagy történelmi hivatásra.

„Nyugateurópa — írja a forradalmár — halódik. A németek hajítótát nem érik a történelmi szempontjából. Az angol, francia és belga szociális tanok, ha valóságá válnának, három napig nem tudnák tartani magukat. Csak a

szláv nép hivatott arra, hogy a világtörténelemben a tanító-mester szerepét betöltse.”

Majd politikai tanácsot ad a cárnak egy nagy keleti impérium megteremtésére. Konstantinápolyt kívánja a nagy-orosz egység látható központjává, a cárizmust pedig az orosz ideál megtestesítőjévé.

Mindonképen érlekes, hogy egyik levelében, amelyben szintén könyörög szabadsághelyezéséért, elárulja belső tisztaságát is. Ezt írja a cárnak:

„Nagyon kérek Felsőleges uram, ne kívánd tőlem, hogy én mások bűnét is eláruljam. Nagy szerencsétlenségemben

mindenemet elvesztettem, de azt a tudatot nem akarom elveszíteni mégse, hogy soha senkit fel nem jelentettem, soha reám bízott titkot el nem árultam.

Persze ez sem használt, Bakunin nem hagyhatta el akkor a börtönt. Csak II. Sándor cár, aki reformatori elvekkel jött, kegyelmezett meg Bakuninnak. Nem adott ugyan szabadságot neki, hanem száműzte Szibériába, ahol azonban csak néhány esztendőig tartózkodott és 1860-ban megszökött. Japánban és Amerikán jutott el Londonba, ahol újra az anarchoizmusz mozgalom élére állott és ilyen módon bekerült az akkori munkásmozgalomba is.

Palesztina alkotmánytervezete

As alkotmány bírósija a zsidó nemzeti otthon kiépítését. A fő-kormányzó jogköre. A fővárnghozó testület. Világi és egyházi bíróságok. Az angol, arab és héber nyelv egyenjogúsága.

Az Uj Kelet tudósítójától.

Jelentettük, hogy az angol kormány elkészítette a palesztinai zsidó nemzeti otthon alkotmánytervezetét és hozzászólás céljából kiadta a cionista világszervezet vezetőségének, ugyszintén az arab delegációnak is, amely már hónapok óta Londonban tartózkodik. Ezt az alkotmányt, amelyet oktroj utján fognak életbeléptetni, egyelőre még csak a „Times” közléseiből ismeri a közvélemény. Annyi bizonyos, hogy végleges formájáról még nem döntöttek az illetékes fórumok. Ezekhez természetesen a cionista világszervezet is tartozik, mert a mandátum intézkedése jogot biztosított a szervezetnek arra, hogy Palesztina gazdasági, politikai és kulturális viszonyainak kialakulására befolyást gyakorolhasson. Döntő befolyása lesz ebben a kérdésben a főkörmányzónak is, aki Londonba utazott, hogy a gyarmati ügyi hivatalban érvényesíthesse felfogását.

Az alkotmányról, minthogy befejezett formája még nem került a nyilvánosság elé, nincs még végleges ítéletünk. Viszont az eddigi publikációk a hivatalos helyek tudomásával és beleegyezésével kerültek a „Times” hasábjaira és így semmi okunk sincsen, hogy komolyságukba kételkedjünk. Számítván lényeges és lényegtelen változásokra, mégis fel lehet tenni, hogy nagyjában olyan lesz az alkotmány, aminőnek az angol világlap ismertetéséből kibontakozni látjuk. Ez pedig elég ahhoz,

hogy az angol állami közigazgatás formái között megkeressük azt a formát, amelyhez az adandó alkotmány lényege szerint legközelebb áll.

Meg lehet állapítani, hogy a palesztinai alkotmánytervezet fejlődést jelent azon az uton, amely az Advisory Council létesítésével az autonómiához vezető lehetőségeket nyitotta meg Palesztinában.

Az angol államjog és a koloniális joggyakorlat sok kormányzási formát honosított meg az angol világbirodalomban. A protektorátustól kezdve az önkormánytu dominionig, az autokratikus rezsimtől, — amelynek keretében a közigazgatás csupán a gyarmati ügyi hivatalnak és a felelős kormányának van alárendelve — sok fokozatot találunk, amin eljutunk a teljesen önálló államhoz, amely szintén lehetséges angol fennhatóság alatt. Palesztina átlépte az első stádiumot, amelyben a főkörmányzó törvényhozó testület nélkül önhatalmulag kormányzott. De átlépte már az angol koloniális hierarchia következő fokozatját is, azt, amelyben a kolóniának van már törvényhozó testülete, amely azonban csak a korona által kinevezett férfiakból áll. Ilyen kormányzási forma van még Ceylonban, Nyugat-Afrikában, Hongkongban. Ennél a fokozatnál teljesebb formájú a Fidzsi-szigetek, Jamaika és Malta közigazgatása, ahol a törvényhozó testületet részben a kormány által kinevezett, részben a nép által szabadon választott férfiak alkotják, de oly módon, hogy a törvényhozás majoritását a kormány által kinevezettek

biztosítják. A tervezett alkotmány Palesztinát egyenlő fokra helyezi Cyprus és a brit Guyana közigazgatásával, ahol a törvényhozó testület többsége a nép által küldött képviselőköl került ki.

E formákon kívül már csak Barbudos, Bermudas és Baha közigazgatását kell felemlitenünk, mint olyanokat, amelyek törvényhozásukkal és felelős kormányukkal legközelebb állnak a teljes autonómiával kormányzott dominionokhoz.

A tervezet szerint Palesztina huszonöt tagu legislatívát kap. Ebbe a testületbe a főkörmányzó tíz tagot nevez ki, még pedig a hivatalos hirarchiából, két tagot pedig a lakosságból. Egy képviselőt az egyesült kereskedelmi kamara és tizenkettőt az ország lakossága választ.

Az alkotmánytervezetet elsősorban a főkörmányzó (High Commissioner and Commander — in — Chief) jogkörét állapítja meg és felruhazza mindazzal a hatalommal, amely szükséges ahhoz, hogy Nagybritania nevében a vállalt mandátumot végrehajtsa, az országot kormányozhassa és nemzeti otthont létesíthessen a zsidó nép számára.

A főkörmányzó felhatalmazást nyer, hogy az államtitkár hozzájárulásával tartományokra és kerületekre ossza fel az országot úgy, ahogy az az ország közigazgatásának legjobban megfelel. A közbirtok és a természeti gazdagság kihasználására csak ő adhat concessziókat. A gyarmati ügyi államtitkárság hozzájárulásával kinevezi a köztisztviselőket és megállapítja szolgálati beosztásukat is.

A főkörmányzó támogatására a kormánynak időről-időre kibocsátott direktívái alapján végrehajtó tanácsot létesítenek. Ez a törvényhozó testület pótolni fogja az Advisory Councilt, amelynek feladata, hogy a közigazgatást szabályozza, de a következő korlátozások között:

1. Nem bocsáthat ki olyan rendeletet, amely megszükiti a teljes lelkiismereti szabadságot és az istentiszteletnek bármely formák között való szabad gyakorlását.
2. A törvényhozás intézkedései csak akkor hatályosak, ha a főkörmányzó azokhoz beleegyezését adta, vagy ha kabinetrendelettel, esetleg az államtitkár útján királyi hozzájárulást nyertek.
3. A főkörmányzó jogában áll, hogy a törvényhozás rendelkezéseinek érvényességét a király hozzájárulásához kösse. Olyan intézkedések, amelyek a

Nesumele szeretlek!

Írta: Fischmann Dezső

A bérház álmos morgással már felébredt, ajtócsapkodás, részeg lárna, gyermekkirás: a szegénység reménytelen zenéje már felharsant ezer láthatatlan hangszerezen — és a lépesőház templomos homályában két ember összetalálkozott. A fiú álmosborosan most botorkált haza egy kősző-kávéházból és vele szemben jött a lány rózsaszínű perkáruhásékában, illatosan és kacagón, mint a vidám tavaszi köszöntés. És amint — ki tudja milyen messzeségekből — közeledtek egymás felé, egyszer csak boldogan megtorpantak, egymásmelől a szemük és mint akiket megvert a hold, csukott ajakkal, álomba szűpült arcgal elhaladtak egymás mellett.

— Nesumele!... — kacagta ujongón a fiú és rádöbta magát a tépett szalmazsákra. — Nesumele!... és bolondos-furesán előbujtak a könnyei és részeg arcát elborította a mosoly.

Ilyennek álmodta!... Tündöklő, mint a hajnal és fehér, mint a hold. A két szeme?... Spanyol országotakon esavargott, a májusi égbolt volt olyan, mint a két szeme... És a szája: harmatos kacagás... — Nesumele! — rebegte már álomvizek partjain — Nesumele, szeretlek!...

Este ébredt. Ráemlékezett: Nesumele... Jaj! csak álom volt és az álomhíváshoz leerőszakolta a szemét. De azután megtündökölt előtte

a valóság és gyorsan talpraugrott. Kopott ruháját szerelmes gonddal kikéféltte, csorba borotvájával megvagdosta az arcát, aztán kisietett az utcára.

Májusi este volt. Ezer drága illat kódorgott a levegőben és mint egy napkeleti orvos, a szegényfertály seibeit illatos flastromokkal betapasztotta a tavasz. Az este barna bársonyát ráborította a piszkos bérházakra és a göthös utcáskákba ezüstösöt záporozott a hold. Az utcák tündöklő porában meztitlábás gyermekek ugrándoztak és munkások és munkásnők jártak felzaklatva a tavaszban, érthetetlen mosolygással az arcukon. Nesumele! Nesumele! kereste a forró testü estében a fiú a lányt és a sarki virágárusnál piros szekfüt vásárolt és betűzte a gomblyukába...

Megemelte a kalapját: — Jó estét! Odaesatlakozott a lányhoz és együtt mentek tovább. Nem szólottak egymáshoz, csak mentek, mentek, lehunyt szemekkel, tudatlanul és céltalanul, ismeretlen utcáskákban kóborolva és ismeretlen izekkel az ajakukon. Néha lopva átnéztek egymásra és tul a szemek medrén lebámotak a rejtelmes mélységekbe és az egymásraismerés szent percében boldogan megrezzentek. Azután átszólt a lány a fiúhoz:

Hogy hívnak? — Báruéh. — Téged? — Mária Magdolna, vallotta a leány. Hívős szél futott át az utcákon és a fiú fázósan megremegett: — Nem így hívnak!

— Hát hogyan?... — kacagott a lány. — Hát hogy hívnak engem?...

— Nesumele! — mondta áhitattal a fiú, azután megegyszer, mint egy nagy cirógatást: — Nesumele...

— Jaj, de furcsa! — csudálkozott a lány is, kellemes izgalommal kószoltgatta a szó idegen izét:

— Nesumele... Nesumele... Ekkor már elérkeztek a bérház kapujába. A lány felszaladt a lépcsőkön, a fiú még utánakiáltotta: — Nesumele szeretlek!...

Ezentul megeserélődött Báruéh. A fájdalmak kapui becsukódtak a lelkében és valahonnan a kirabolt gyermekkorából feltört hozzá a leigázott öröm. Az írásai is megváltoztak. Keserű háborgás volt eddig az írása, vérző seb és felmaródtott fekély, most ezer tobzódó szín és hajnalos kacagás. Mintha nem a titkokkal beágyalt orosz földön és nem zsidónak született volna, hanem valahol dalos Itáliában, virágos tavaszban, zengő ég alatt.

Az írásait először Nesumelének olvasta. A lány ilyenkor ráerőszakolta arcokájára az áhitatot és hűségese két szemével szerelmes elborulásban nézte a fiú lázas szavakat vérző száját és finom fehér kezét, amint ott feküdt a térdén. Azután, édes szigorral megreáncolta a homlokát:

— Utálatos! Megint nem rólam irtál. — Hát kiről? — riadt fel a fiú. — Nem értetted? A lány két jó szeme megtelt könnyel, de azután megint előpajkoskodott bennök a mosoly:

— Ki vagyok én? — Nesumele!

— Mondd megegyszer! — Nesumele!

— Mindig, — faggatta, — mindig Nesumele fogok maradni?...

Báruéh lelkére rávetítődött a jövő és messzelátások bénaságába verték a nyelvét. Nem tudott szólni.

A leány megint és már vigasztalan szomorun: — Mindig?... Mindig?...

Báruéh levelet kapott messze orosz falucsakából. Piros léniás papiron furcsa alázatos betűcsékek sorakoztak.

Aldott az Ur! Lelkem jó Gyermelem! (százhusz évig élj!)

Azt álmodtam, hogy beteg vagy, azóta nincs nyugovásom. Egész éjszakákat nem alszom, mindig rád gondolok. Mit csinálsz én rubintos gyermekem? Éjjel-nappal thilimot mondok érted, (a cáddiknak is küldtem már ajándékot), hogy segítsen téged haza az Isten abból a nagy városból, mely hasonlatos Szodomához. Aldjon meg az Ur és őrizzen meg téged!

Minden nap vár haza hű anyád Ráchel.

Báruéh csomagolni kezdett. Kopott bőrdöndjébe berakosgatta kopott holmiját. Utoljára maradtok Nesumele levelei, szelid napsugaras irások, miket drága találkozásokon ajándékozott neki a lány. Királyfim!... Álom heregem!... vallották az apró kék levélkék és Báruéh szerelmes kézzel simogatta őket.

ÜZENETER

viszsaemlékezés távol...
nyás lenni a multak...
ért. Az ilyenfajta...
értelme. Üres sóh...
andele — csak vissz...
nyomottságát. Az em...
szempontjából fontos...
ak, akkor pozitív é...
nem tudunk, tegyük

zsidóság nem zárko...
dés rovására korsza...
gát, akkor ezt is azért...
erét és nemzeti kü...
mindent fölka...
ak, amely a szöj...
bb a szellemiekben...
ben való haladás vagy...
mutatja, elég beszé...
k a tényt, hogy a zsi...
ldódt a progresszióba...
te észre, amikor meg...
apja csak a nyolc...
jddisül, később mint...
a Biblia-fordításban...
a Bizonyos korszak...
övetelte ott a fejlet...
m firtatom, vajjon...
lehet, hogy az akkori...
m értett meg a testi...
fülmények között nem

szigorúság kissé szí...
doltam rá. (sz. i.)...
Mantuirea, Bukarest...
ramarossziget, Ostjü...
ti, Der Jid, Chisinau...
ch. E. Sibiu. Közvet...
Uj Kelet” szerkesztő...
t tehát elintézés cél...

d. Sam belga, sem...
ninesen. A létező...
land—Amerikanische...
tikos (Byron Steamship...
American Near East...
a Victoriei 110. E tár...
Uj Kelet rendszere...

gyomkut és B. J...
melyet az „Argus”...
obb ügylátszik meg...
következtében, cáfol...
hogy az Osztrák...
ása idején sorát ejtik...
lebelégyezett koronák...
k.

össz nyelveknek ezut...
k. Ez az egyetlen...
hanem a Szaru és...
nyrtársaság Cluj, fog

ines rendelet, amely...
bbterjedelmű földet...
egfeljebb hat-tíz hold...
gedélyeznek. Ugyan...
dmivességényeknek...
t. Van főrabbinatusi...
onista szervezetek is...
de Rabin, Tokió.

A kivánt kéziratot...
timére postára adtuk

Vat saison- megérkeztek

megességek...
okban, szo...
finom...
zok 1267

és Steiner

ek áruháza CLUJ,
o. 12.

gy raktár

onalakban

hértett 8—32 sz.
..... 3—10 sz.
s fehé-

..... 6—32 sz.

és piros szövö-
érmák, matringos
tópamutionalak

ria”

elmi rt. Timis-
a 8. Telefon 97.
ctoriabank.

mandátumra vonatkoznak, csak a király engedelmével hozhatók.

A törvényhozó testület tagjait ösválasztásokon és szekundválasztásokon választja a lakosság. Az ösválasztásokon a választókat választják, a választók választják aztán a képviselőket. Az ösválasztás az általános választójog alapján történik.

Az alkotmány megállapítja ezeket a bírósági szervezetet. Az igazságszolgáltatást ellátják a járási, kerületi bíróságok, az esküdtsékek, az országos

bíróság, a legfelsőbb bíróságok és végül a törzsbíróság.

A belső egyházi ügyekben az egyházi bíróságok itélkeznek. Külön-külön bíróságot kapnak a mozslimek, a zsidók és a keresztények. Az egyházi bíróságok ítéleteit a világi bíróságok hajják végre.

Minden nyilvános hirdményt angol, arab és héber nyelven tartoznak kibocsátani a hivatalok. A törvényhozó testületben a képviselők, a bíróságok előtt a felek e három nyelv közül akármelyiket használhatják.

KÖZGAZDASÁG

Az európai devizaháború

Az Uj Kelet tudósítójától

Érdekes közgazdasági cikk jelent meg az egyik erdélyi németnyelvű napilapban. A cikk szakavatottsággal mutatja be azt a harcot, melyet az egyes országok valutái vívnak a pénzpiacon. A svájci devizapiac nemrég elsősorban történt meg, hogy az összes devizák emelkedtek a svájci frankkal szemben, vagyis a berni deviza esett. Ennek az öröndetes jelenségnek azonban nagyon különböző hatása lett.

Svájce pénzügyi szakemberei legnagyobb részének az a nézete, hogy a svájci valuta esése öröndetes, de nem lehet mesterségesen előidézni. Mások szerint az aranykivétel és a bankjegyforgalom növekedésével a svájci valuta újabb esését okozhatná. Ezek a szakemberek csak a legutóbbi időben ismerték fel, hogy a frank magas árfolyamának nem finántechnikai, hanem morális okai vannak. Mert hiszen a szövetségi állam kereskedelmi mérlege nagyon vigasztalan, államadóssága és munkanélkülisége egyre növekedik, a nyersanyaghiány és a tengertől való elzártság miatt az ország nem tudja saját szükségleteit sem biztosítani. A bankjegy aranyfedezete sem túlnagy. Ezzel szemben az országnak megvan az egészséges gazdasági élet legfontosabb feltétele, a hitel, a svájci kereskedelmi komolysága, becsületessége s korrettsége iránti bizalom, melyet egyelőre demokratikus ország jogbiztonsága támogat.

Halkan nyílt az ajtó és szerelmes mosolygással belépett rajta Nesumele. Egyszerre halálos rémület sötétítette el szemét:

— Elmegy?...

A fiu bus igennel lehajította a fejét.

— Örökre?...

Fájdalmában háborgott a lány. Azután átölelte a fiu nyakát:

— Már nem vagyok Nesumele?...

Báruch szoborba keményítette az arcát:

— Nem!... Már nem szeretlek!...

A lánynak erőtlően lehullott a két karja és egész teste megdőbödött a fájdalomban. Megverve és elkinovva hátat fordított a fiunak és elindult. Az ajtóban megbocsájtó, asszonyos mosolygással mégegyszer visszafordult, azután sirva lefutott a lépcsőn.

Báruch elhelyezkedett a vasúti kocsiában, odaült az ablakhoz és lázas homlokát nekitámasztotta a hideg üvegtáblának.

Lenn a rohanó tömegben kopott ruháskájában, árván és reménytelenül sodródott Nesumele. Riadtan és halálos csüggedten keresett valakit.

Báruch lázadó testét keményen odaláncolta az ablakhoz.

A vonat elindult és Nesumele fájdalomba cövekelt alakja beléhalált a kék messzeségbe. Báruchnak felszabadultak a könnyei, végnéki folyamokban lecsurogtak az ablaktáblán és eszméletlenül rebegte a mezőknek:

— Nesumele szeretlek!...

Az aranyvalután alapuló világárfolyam január végén ez volt: Varsó 133, Wien 0-174, Budapest 0-795, Berlin 2-99, Belgrád 6-88, Prága 9-54, Milano 23-7, Bruxelles 41-1, Páris 43, Krisztiania 59, Kopenhága 75-2, Madrid 78-4, London 87-9, Amsterdam 91-9, Stockholm 94-2, Newyork 100-1, Bern 101-2, Bukarestet nem jegyezték.

Figyelemreméltó, hogy az utóállamok valutajavító kísérletei eredménytelenek maradtak. Románia a legnagyobb erőfeszítéseket tette, hogy valutáját rendbehozza, de látható eredmény nélkül. Épügy nem emelkedett a jugoszláv valuta sem. Lengyelországban a márka hosszas esés után megállapodott ugyan, de még nem tudni, hogy javulni fog-e vagy ismét leromlik. Leghamarabb a cseh-szláv valuta javult meg, néhány hónap alatt kétszeres értékére emelkedett. Lengyelországban a márka enyhe javulása csak kisebb zavarokat okozott az iparban, Csehszlovákiában azonban oly nehézségek támadtak, hogy Novák cseh pénzügyminiszter energikusan megakadályozta a cseh koronának tíz svájci szantimon felüli emelkedését s ezáltal alkalmat adott a gazdasági életnek, hogy beleilleszkedjék a megjavult valutába. Csak ha megtörténik a szükséges átalakulás, gondolhat Prága arra, hogy a valutáját az olasz lírával egyvonalba emelje. Időközben a spekuláció rávetette magát a cseh koronára, melyet a márkával akart lerontani. Prága azonban biztosítja a pénzügyvilágot, hogy elegendő idegen devizájával meg tudja majd akadályozni a balszier-eknek a cseh korona elleni manipulációt. Magyarország nem gondolt eléggé a valuta és az ipar közötti összefüggésre. A budapesti korona emelkedése túlmagas volt és Hegedűs pénzügyminiszter távozása sem tudta jóténni a váratlan hausse-okozta gazdasági károkat.

Németországban a sztrájkok akadályozták meg a márka javulását. A jóvátételi összegek és a külföldi hitel bizonytalansága is káros hatással van a német valutára. A francia frank emelkedésének is különféle okát tudják. Poincaré kardsörtetése s a katonai budgetnek évi kétszázmillióra emelése aligha javította meg Franciaország valutáját, amit az is bizonyít, hogy a miniszterelnök újjabban sokkal békésebb hangú lett, mint sokan hitték volna. Olaszország az az állam, mely aránylag a legrégebben egyensúlyban tudja tartani a valutáját és most is megnyugtató gazdasági hírek jönnek Itáliából, a Banca di Sconto bukása kivételével, melynek azonban politikai okai voltak. Anglia lassan, de biztosan javul. Hogy a Geddes-féle államtakarékossági törvénynek lesz-e eredménye, azt most még nem lehet tudni. Ugy-látszik, hogy ennek a törvénynek a választási harcban is oly szerepe lesz, melynek Lloyd George is alá kell vesse magát, habár ő nem nagy barátja ennek a törvénynek.

A devizapiac harcának nagy kérdőjele azonban csak akkor fog feleletet kapni, ha Oroszország ismét bekapcsolódik Európa gazdasági életébe.

Uj kiviteli szabályzat készül. Bukarestből jelentik: A belügyminisztérium kebelében működő kiviteli igazgatóság egy új kiviteli szabályzatot dolgozik, mely február 27-ikén lép életbe.

Belföld

A frank emelkedik, a lei és a márka esik. A párisi tőzsdén február 17. óta a lei kileverül nyolcra esett. A lei hanyatlása Bukarestben a frank emelkedését okozta, melyet tegnap 11-90-on jegyeztek. A francia frank a legnépszerűbb valutákkal szemben is emelkedett: néhány nap alatt a font sterling Párisban 50-35-ről 47-90-ra, a dollár pedig 11-55-ről 10-91-re szállt alá. A márka is jelentős árhanyatlást szenvedett Párisban az utóbbi politikai események következtében. Az árhanyatlást a márka Bukarestben is megérezte, ahol 61-53 leit jegyeztek 100 márkára.

Bukaresti textilárak. Bukaresti munkatársunk jelenti: A bukaresti textilpiacon február 20-án a következő árakat jegyezték: Vászón 20-26, molino 20-24, világos stamba 25-27, kékfestő I. 30-31, szekunder 20-22, angol zefir 30-40, gabardin pamut, 100 széles 60-70, 140 széles 110-120, gabardin gyapju, 130 széles 160-190, 140 széles 200-240, soviet férfi I. 300-400, szekunder 120-160, satin de Chine 200-250, crepe de Chine 270-350, fail francais 325-370, marchette sima 120 széles, I. 65-70. Az árak általában emelkedő tendenciát mutatnak. Oka az, hogy Csehszlovákiában a drága valuta miatt nem lehet vásárolni. A kereslet ezért ismét Bukarest felé fordul. Áru kevés van és leginkább olasz és francia gyártmányok. Az áruszállítás Bukarestből általában postán történik, amely jelenleg teljesen megbízható. A küldemények a legrövidebb idő alatt rendelkezési helyükre érnek. Az áruforgalmat csupán az akadályozza némileg, hogy a bukaresti kereskedők semmit nem küldenek utánvétellel és a kötelességek csak készpénzzel bonyolíthatók le. A posta néhány hét óta ismét szavatosságot vállal a feladott csomagokért. Az értéknívánitáért ezer leienként két leit kell fizetni.

Leltárt készítenek a romániai bányákról. Sásu iparügyi miniszter — mint Bukarestből írják — bizottságot nevezett ki, amely az ország összes bányáiról pontos leltárakat fog készíteni. A bizottság tagjai Tancred Constantinescu a CFR. vezérigazgatója, továbbá Mrazek és Tanasescu professzorok. A bizottság tanulmányozni fogja: mely termelési rendszer alkalmasabb, az önköltségi vagy a koncessziós.

Luxuscikkek legcsekélyebb mennyiségben sem lehet behozni. A kereskedelemügyi miniszter, mint ismeretes, megtiltotta a fényűzési cikkek behozatalát, de a személyi használatra szánt luxuscikkek importját még szabadon hagyta. Az ezzel kapcsolatban felmerült visszaélések következtében a központi vámigazgatóság értesítette az összes határvámállomásokat, hogy fényűzési cikkek a legkisebb mennyiségben se engedjenek be, még személyi használatra sem.

Amerikában tévesen informálnak a román gazdasági viszonyokról. Az „Adeverul” jelentése szerint Amerikában az Egyesült-Államok kormányja hivatalos kommuniké tett közzé, amelyben értesíti a kereskedőket és vállalatokat a romániai gazdasági viszonyokról. A kommuniké figyelmeztet azokra a nehézségekre és veszedelmekre, amelyekre a Romániában való importtal kapcsolatban fellépnek. A kommuniké tulzatosan sötét képet fest a romániai viszonyokról és az amerikai kereskedőket óvja inteni: ne lépjenek összeköttetésbe a romániai ügyfelekkel. Bukaresti szakkörökben a kormány részéről erőteljes cáfolatot követelnek, mert az amerikai kormány kommunikéja következményekben súlyos károkat okozhat a román kereskedelemnek.

Ujjáépítik a háboruban felrobbantott petroleumtelepeket. Bukarestből táviratozzák: A németek bevonulása előtt tudvalevőleg a francia és angol kormány intézkedésére a román petroleumtelepeket felrobbantották. Az „Adeverul” szerint Venger francia mérnök vezetésével bizottság érkezett tegnap Bukarestbe, hogy a petroleumtelepek ujjáépítésének munkálatait vezessék.

Külföld

Zürichi tőzsde febr. 23-án. Nyitás: Berlin 233, Newyork 510, Milano 2560, Prága 930, Budapest 72-50, Zágráb 157-50, Varsó 14, Bécs 11, osztr. kor. 9.

Mennyivel tartoznak a szövetségesek Angliának. Az angol kincstári miniszter — mint Londonból táviratozzák — jelentést tett közzé az angol állam tartozásáról és követeléséről, amelyből megállapítható, hogy a szövetségesek Angliának összesen 703 millió 336 ezer 306 font sterlinggel tartoznak. Ez az összeg a következőképpen oszlik meg: Franciaország 5 millió 725 ezer, Orosz-

szág 567 ezer 892, Olaszország 502 millió 75 ezer, Románia 22 millió 113 ezer, Görögország 7 millió 710 ezer, Portugália 12 millió 472 ezer Belgium és Belga-Congó 12 millió 550 ezer font sterling.

Bécsben leszállították a gázárát. Bécsből jelentik: Bár a városi gázművek elmúlt évi mérlege egy-milliárd deficitet mutatott, a városi tanács mégis a gáz-árak lényeges csökkentését határozta. A közlésség fennállása óta ez az első hivatalos árleszállítás, ami a korona javulásába vetett bizalmat kétség-telenül megerősíti.

Uj részvények Resicán. Bukarestből jelentik az „Argus”, hogy a resicai művek új részvények kibocsátását határozta el mintegy 25 millió leiben.

Valutapiac

Prága, febr. 22. Lei —, dinár 64-50, márka 2500—, leva 351—, svájci frank 1075—, norvég kor. 956, dán kor. 1166—, svéd kor. 1476, lira 293—, fr. frank 496-50, font sterling 242, dollár 5537-50, osztr. kor. 85-75, holl. for. 2096, lengy. márka 145—, magy. korona 787-50.

Berlin, február 22. Lei —, Krisztiania 6370—, Kopenhága 4480, Stockholm 5700, Helsingfors, Róma 1070, London 940—, Newyork 213—, Páris 1942-50, Zürich —, Madrid —, Bécs 460, Prága 332-50, Budapest 3025, Amsterdam —, Bruxelles —.

Zürich, febr. 22. Bukarest —, Berlin 233—, Amsterdam —, Newyork 510, London 2210, Páris 4630, Milano 2535—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Prága 925—, Budapest 75—, Zágráb 157-50, Varsó 14 Bécs 11, osztr. kor. 9.

Budapest, febr. 22. Lei 517—, Napoleon 2595, font sterling 3025, leva —, dollár 678—, francia frank 6250—, márka 327—, lira 3362-50, osztr. kor. 1075—, rubel 50-50, szokol 1259—, svájci frank 133—, dinár 830—, lengyel márka 19—.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A gazdag lány

Szenes Béla vigjátéka. Bemutató a kolozsvári magyar színházban.

Szenes Béla régebbi darabjaihoz mérve, a most bemutatott „Gazdag lány” határozott javulást mutat. Ebben a darabjában is rányomja bélyegét a koronás regénynek olesó és hazug szentimentalizmusa, de az elapult befejezzék legalább kellemesen ellensúlyozzák az első és második felvonás kedves, pesti léhaságai. Irodalmi értéke nem nagy, de egy színházi estére jókedvvel tudja eltölteni a nézőt — és ez az érdeme. Meseszövege tiszta Szomaházy stílusú. A tönkrement szülők gyermeke ismeretlenül levelezést kezd az ismeretlen, de dúsgazdag rokonleánnyal, feleségül akarja venni a pénzéért. A rokonleány látogatába jön a tönkrement családhoz, egy véletlen következtében a családhoz ajánlózó nevelőnőnek nézik. A gazdag lány belémegy a játékba, egy hónapig nevelőnősködik. A fiu most már komolyan belésszeret a leányba, anélkül hogy tudná, hogy a gazdag rokonról van szó. Viszont a gazdag leány egy hónapi nevelőnősködése alatt megismeri az élet nyomorúságait és megtanulja a részvétet a szegénység iránt.

A vége természetesen az, hogy a gazdag leány a fiué lesz. De amíg idáig jut a mese, egymást követik a kőzismert és mégis kacagató komikus jelenetek, szójátékok, aleinkus kiszólamlások egyszóval budapesti-dák. Kedves a második felvonás lízse-jelenete. Távol áll attól, hogy a pesti liget költészetét adja vissza. Ezt talán csak Molnár Ferenc Lilioma és Szép Ernő Májusa közelítette meg. Szenes Béla lízseje, szintiszta pesti Newyork-kávéházi termék, de azért mégis kedves — és talán azoknak leginkább, akik már az első pillanatra ráismertek. A színészek részére nem nyújt nagy feladatot a darab. Poór Lili talán az egyetlen, aki kedvesen megrajzolt német nevelő szerepében nagyobb szerű tudott nyújtani. A többiek is mind jók voltak, nevezetesen Laczkó Aranka, Baróti Erzs, Izsáki Margit, Táray, Lengyel és Izsó, de a kizárólag külső komikumra és külső szenti-

mentalizmusra igen adtak a kifejtésére. Kíváncsok és tak. Szintén nagy tetszéssé és jól mulato

MAC

Péntek: Gazda Rendes (szám. B.) Szombat d. u.: előadás. Ige-sével. Ige Kovács F. Szombat este: Időköz föll helyárakk. Előadás: ajtókat be Vasárnap d. u.: donság, I Vasárnap este: helyárakk. Hétfő: Kék mazu Rendes (szám. A.) Kedd: Romeo é tanulással helyárakk. Előadás: ajtókat be A másorra tűz megváltható

Szevillai és adást hirdeti a magyar színház: Szevillai Kóbay Idikóval, Sugárral, Keddre pedig a tűzve teljesen tanulással, a főval, Róza Miklóssal, Réth

A bálvány. szar katonái, T nagysikerű dara legújabb darabj világrészbe, az Kina rejtelmeibe világot varázsol mas történet a darabjának a felvonásos szín színházban szer már szorgalmas bá, a Hatalmas játszani, Zita a Margit Tostaji, az idegent Tára tudós mandarinai fia Berky J.

Kék mazur az érdeklődés a mikor hetedszer poétikus szépsé a női főszerep

Egyetem me egyszeml szór lalat nagyszerű bat, vasárnap: E érdekes, izgalma repben az ily z Paul Vegener. A hegedűs árnyék hegedűt ad neki nem boldogul a denütt észre ves es mint az ördög szerelmes tőg bibájos var kívül, főleg a te trükkök adják e

Uránia moz baton a világ l filnje a Raveng növekvő érdeklő lan filmjeitely, n Bródy Sándor m lovagja. Egy k színészno segél küzdi fel magát, mikor szerelmes elhanyagolja pár teleplezi és a na estéjén, párbaiba Apolló moz szombaton, amer vásárolt asszony Alice Brady. Vas mentális dráma: szerelmének törté Morena.

Felelős szerkesztő Kizadó: KADIN Hirdetéseket millim fel a

Spanyol

Olaszország 502 millió, millió 113 ezer, Görögország, Portugália 12 millió és Bolga-Congó 12 millió.

Zállították a gáz árakat: Bár a városi gáz árak mértéke egyelőre változatlan, a városi gáz-árak lényegesen emelkedtek. A köztársaság az az első hivatalos, ami a korona bizalmat kétségbeeszt.

Resicán. Bukarestből jelesek, hogy a resicai műkibocsátás határozta le az értéket.

Utapiac

Lej — dinár 64-50, 351 — svájci frank 956, dán kor. 1166 — 293 — fr. frank 496-50, dollár 5537-50, osztr. kor. lengy. marka 145 —

22. Lej — Krisztnáha 4480, Stockholm 1070, London 940 —, áris 1942-50, Zürich Bécs 460, Prága 332-50, Erdem —, Bruxelles

Bukarest —, Berlin —, Newyork 510, London 1070, Brüsszel —, Stockholm —, Prága 925 —, Varsó 157-50, Varsó 149 —

Lej 517 —, Napoleon 25, leva —, dollár 6250 —, marka 327 —, kor. 1075 —, ru. —, svájci frank 19 —

MŰVÉSZET

Gazdag lány

Játéka. Bemutató gyar színházban.

Legjobb darabjaihoz mutatott „Gazdag lányulást mutat. Ebből a pályáján a belyegények olesó és elizmusa, de az ellegalább kellemes az első és másos, pesti léhaságai. m nagy, de egy edvvel tudja eltölés ez az érdeme. Szomaházy stit szülők gyermekeést kezd az ismeretg rokonleánnyal. nni a pénzért. A óba jön a tönkre- y véletlen követoz ajánlkozó ne. A gazdag leány pa. egy hónapig fiu most már koa leányba, anélkül a gazdag rokonról a gazdag leány egy ödése alatt megisruságait és meg a szegénység

tesen az, hogy a é lesz. De amig gymást követik a is kacagató kojátékok, áleinikus óval budapestiá-második felvonás l áll attól, hogy etét adja vissza. lnár Ferenc Lili-Májusa közelítette izsége, szintiszta házi termék, de és talán azok-lik már az első k. A színészek nagy feladatot a n az egyetlen, ajzolt német ne-agyobszerűt tu-biek is mind jók Laczko Aranka, Margit, Táray, de a kizárólag és külső szenti-

mentalizmusra épített szerepek nem igen adtak alkalmat tehetségük teljes kifejtésére. Kisebb szerepekben Kovács Kató és Hajnal Klári játszottak. Szintén jók voltak. A közönség nagy tetszéssel fogadta a bemutatót és jól mulatott.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Péntek: Gazdag lány. (Újdonság, 3-adszor. Rendes helyárakkal. Napibérlet 102. szám. B.)

Szombat d. u.: Csikós. (Kilencedik ifjúsági előadás. Szentgyörgyi István föllépésével. Igen olesó helyárakkal. Előadó: Kovács Ferenc tanár.)

Szombat este: Szévíllai borbély. (Kolbay Idikó föllépése betegsége után. Opera-helyárakkal. Napibérlet 103. szám. C. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Vasárnap d. u.: Szerecsenétanc. (Operett-újdonság, 10-edszer. Olesó helyárakkal.)

Vasárnap este: Gyimesi vadrig. (Rendes helyárakkal. Napibérlet 104. szám. D.)

Hétfő: Kék mazur. (Operettújdonság, 7-edszer. Rendes helyárakkal. Napibérlet 105. szám. A.)

Kedd: Romeo és Julia. (Operarepríz. Új bemutatással s új szereposztással. Opera-helyárakkal. Operabérlet 15. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

A másorra tűzött előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztáránál.

Szévíllai és Romeo. Két operaelőadást hirdet a legközelebbi napokra a magyar színház műsora: Szombatra, Rosinát Szévíllai borbély-át, a főszerepben Kolbay Idikóval. Róza líával. Ruvinszkival. Sugárral, Bálint Béiával. Virággal. Keddre pedig a Romeo és Julia van ki-tárva teljesen új szereposztással s új bemutatással, a főszerepben Susnek Annával, Róza líával, Ruvinszkival, Bretán Mihálysal, Réthelyivel, Virággal.

A bálvány. A Hivatalnok urak, Császar katonái, Terike, Kuruzsól és sok más nagyszerű darab szerzője: Földes Imre legújabb darabjában a messze ismeretlen világ részébe, az ősi, megközelíthetetlen Kína rejtelmeiben szállott témáért. Exotikus világot varázsol egy misztikus és izgalmas történet keretében a színpadra. Új darabjának a címe: „Bálvány”. Három felvonásos színjáték. Budapestben a Vig-színházban szenzációs sikere volt. Nálunk már szorgalmasan folynak a Bálvány pró-bái, a Hotelmas asszony-t Poór Lili fogja látszani, Zita a kis királyi lányt, Izszák Margit Tostajt, az alkirályt Janovics Jenő, az idegent Táray Ferenc, egy félbenmaradt, tudós mandarin Forgács Sándor, egy ki-nál fut Berky József.

Kék mazur — hódoszer. Igen nagy az érdeklődés a hétfői előadás iránt, a mikor hétédszer fog színtekerülni Lehar poeikus szépségű operettje, a Kék mazur, a női főszerepben Kolbay Idikóval.

Egyetem mozgóban: Pénteken: Az egyszerű szörnyeteg. A Dorian filmváltólat nagyszerű történelmi drámája. Szom-bat, vasárnap: Mulat a sátn. Rendkívül érdekes, izgalmas film-misztikum. Fősze-repben az ily zsánerben felülmúlhatatlan: Paul Vegener. A sátn megveszi egy szegény hegedűs árnyékát és cserébe egy csoda-hegedűt ad neki. A szerencsétlen fickó, nem boldogul az ajándékkal, mert min-denütt észre veszik, hogy nincs árnyéka és mint az ördög barátját elűzik. Végre, egy szerelmes tiszta lány, legyőzi az ördög bűbajos varázsát. A poeikus mesén kívül, főleg a teljesen újszerű fotográfiai utakkal adják e filmremek értékét.

Uránia mozgóban: Pénteken és szom-baton a világ legnagyobb színházai kalandor-túnja a Ravenger második fejezete fut nézők érdeklődésé mellett, amit e páratlan filmrejtély, meg is érdemel. Vasárnap, Bródy Sándor megrázó drámája: A nap lovagja. Egy kis vidéki hirtapiró, egy színeszno segélyével előkeio pozícióba lépi fel magát. Már képviselőnek jelölik, mikor szerelmes lesz Annie grófnőbe és elhanyagolja pártfogóját. Erre a színeszno léleplezi és a nap lovagja, diadala elő-építésén, párbajban meghal.

Apollo mozgóban: Pénteken és szombaton, amerikai erkölcsdráma, A meg-várt asszony, főszerepben a szépséges Alice Brady. Vasárnap, csodaszép szenti-mentális dráma: Álom volt. Egy színeszno szerelmének története. Főszerepben: Erna Morena.

Felolós szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóváltásat r.-t.
Hirdetéseket milliméteres díjazás szerint ves-zel fel a kiadóhivatal

Cégtáblákat
legolcsóbban készít
JAKAB
Starda Regala 12a. (volt Majális-u.)

1323 „Sweitzer“
TEJOLTÓ
1: 10.000 erősségében oltóképes 1/2 kilogram-tól feljebb minden mennyiségben kapható
Dr. Kohn Gyula
gyógyszerárában, Cluj, Piata Unirei 7. sz.

Ribórelnök Kolozsvár közvet-
len környékén na-
gyobb gyümölcsöt két-három-
szobás lakással, esetleg elcserélném
két szobakonyhás, modern városi
lakásomat. Közvetítő díjaztat-
nak. Ajánlatok „Álomtelep“ jel-
gére a kiadóba kéretnek.

Au Bon Gout
Bárdos Jenő
párisi és bukaresti áruházak lerakatá-
nak farsangi újdonságait megérkeztek
Főter 4. 1282

Kássa A.
legolcsóbb géplakatos és villamoserő át-
viteli vállalat. Szakmájamindenféle gépek
és motorok javítása, gyárak malmok és
iparteiepek szerelését, bővítését, javítá-
sát jutányosan vállalja. Javitó műhely.
CLUJ—KOLOZSVÁR, 1288
Cal. Victoriei 99. sz.

Kunerol
Kókuszvaj érkezett
50 kilós ládákban 1/2 kg-os kockákban.
Megrendelhető:
Léb Jenő cégnél
Cluj, Calea Victoriei 99. Telefon 2—71.
Sürgönycim: Léb ecetgyár.

Szörme bundákban és különféle
szörmekben
nagy választék. Megrendelés,
átalakítás és festést minden
mennyiségben vállalunk 1297
S. Eisenstädter & Co.
szücs, szörmeáruház Cal. Vict.
(v. Kossuth L.-u.) 2. Telef. 1—49.

Gutfried és Harshovits
Oradea-Mare — Naggyvárad
Piata Unirei 12.

1289
Erdély legnagyobb és legszolidabb
Importőrjei. Állandó gyári lerakat
Chemnitz kötött-szövött árukban,
ugymint horgolt nyakkendők, minden-
nemű harisnyák, szvetterek, sálak, stb.
Nagy raktár mindennemű Harlandi
olasz D.M.C. cernék és pazutokbar.
Megrendeléseket postán eszkozlina.

Március elsején
nyílik meg
Kossuth Lajos-utca 5. szám alatt
Sugár & Co
Football, atletika, ten-
nis és cserkész fel-
szerelési cikkek óriási
választékban és jutá-
nyos árban lesznek
kaphatók. 00000000
**sportfelszerelések, kötött-
árak és uri divatekkek
áruháza**

Prima
KÉK MÁK
míg a készlet tart, minden mennyiség-
ben kapható a legolcsóbb napi árban:
Schuleri Testvérek és Társai
cégnél, Déván.
Sürgönycim: Schulericom. Telef. 8.
3401-I

A Temesvári Gyapjuipar rt.
kolozsvári fióküzletében: Calea
Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 24.
1302
Eredeti gyári áron kaphatók:
férfi és női gyapjuszövetek
Engros és endetaif!
Harisnyáruak engros!

מצי (Pászka)
szigorú ortodox felügyelet alatt készítve,
kítűnő minőségben, nagyban és kicsiny-
ben (vidékiek részére) megrendelhető.
Kivánatra részletes
ajánlat szolgáltatik
Wald Menyhéri
pászkasütődjében
Cluj, Str. Vladimirescu 17. (volt Mikos K.-u.)

Metropol kávéházban
négyezer hetenként **FRITZ THELER**
karmester vezénylete alatt saion vonó-
zenekar hangversenyez 1271

Hőző és horgoló gyapjufonal 40
szinben legfinomabb minőségben
a napokban megérkezik
SIPOS JENŐ
céghez, Piata Unirei 17.

Nagymennyiségű lámpaár, cseh
táblaár, karlsbadi porcellán és
Ditmár-féle lámpaár érkezett.
DEUTSCH K. I.
üveg és porcellán nagy-
kereskedés részvénytársaság
Oradea-Mare — Naggyvárad
Str. Nicolae Jorga (v. Zöldia-u.) 4.
TELEFON 76.
1311
Pontos és szolid kiszolgálás.

**Állandó nagy
raktár rövid,
galanteri és kötött
áruban a**
„Glória“
nagykereskedésben
**Calea Regele Ferdi-
nand 30. Széki palota**

Újrafoncsorozás!
Finntükrök gyártása!
Péchy és Társa
Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár
üzemét ORADEA-MARE (Naggyvárad) Str. Saguna (Kapu-
cinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükrök,
butortüvegek olcsó áron megrendelhetők. 1270
KÉRJEN ÁRAJANLATOT!

Spanyol nátha ellen a leghatásosabb óv- és gyógyszer az orvosilag javasolt Marty Cognac

